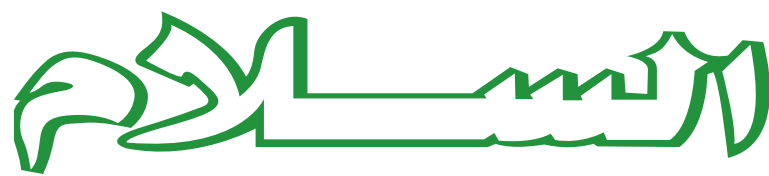

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тварцелди!

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

ДАГЪУСТАНДИН МУСУРМАНРИН ДИНДИН ИДАРАДИН ГАЗЕТ

№ 2 (117) февраль 2009 г. / сафар-рабиуль авваль 1430 г. / Лезги члалал вацра садра акьатзава. Къимет 15 манат

12 РАБИУ-ЛЬ-АВВАЛЬ МУГЪАММАД ПАЙГЪАМБАР ﷺ ХАЙИ ЮГЪ Я

КАЛЕНДАРЬ

ГЪАЖ – 2008

Рабиу-ль-Авваль варз

Рабиу-ль-Авваль вацран 12-йиф чи рикл алай Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ хайи йиф я. Ам мусурманар патал, Лайлату-ль-Къадрдин йифелай алатайла, виридалайни багъа йиф я. И йифиз мавлидар клелун, анра Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ тариф авун, адан къетленвилерикай, муъжизатрикай ва артухвилайкай ихтилатар авун еке суваб кар я.

Аллагъ-Таалади Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ аламатар (муъжизат) къалурдай бажарагъ гана.

Адан виридалайни еке муъжизат - им пак Къуръан я. Къвед лагъай муъжизатни - им вири рекъерай инсандин умуърдин кодекс тир Шариат я.

Инсандин акъулдивай ахътин кодекс - вири вахтариз вири халкъариз хас тир Шариат хътин къанун - къатлуз хъун мумкин туш.

Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ хейлин маса муъжизатарни ава. Месела, ада цава авай варз са ишарадалди къве пад ийидай; адан гъиле авай гъвечли къванери Сад Аллагъдиз тасбигъ гъидай; ада вичин тупларай авахъзавай целди санлай къушун тухардай; адан дуъадила гъгъуьниз Джабира (р.а.) гъазурай са тимил хуьрек санлай къушундиз бес жедай. Идалайни гъейри, аскерри тлуьрдалай гъгъуьнизни ам тимил жедачир; ада мунафикьрин чинебан сирер физвай хиялар клелдай; ада гележегда къилел вуч къведатла виликамаз лугъудай, ада лагъайвал женни ийидай, абур инсанрин къилел исятдани къвезма; ада минбардай хъиз вязер клелзавай чкадал алай кланч шехъдай; ам Аллагъдин векил тирдан гъакъиндай чагъа аялрини гъайванри шагъидвал авунай.

Вири и ва маса аламатар гзаф инсанриз чпин вилералди акурбур я. Абуру Мугъаммадан ﷺ пайгъамбарвилдин рекъин шагъидвал ийизва.

Исламдиз аксибуруз, адахъ тежер хътин акъул-камал авайди, общественный деятелвилдин ва полководецвилдин зурба бажарагъ авайди, гъич садахъни авачир маса алакьунар авайди лугъун тавуна акъвазиз жезвачтлани, ам пайгъамбар тирди хиве къаз кланзавач.

Гъаж – им инсандин ниятрин миъхивал алцумун я

Б. Бекмурзаев:

А. Сулейманов:

Гъаж – им гъакъини сабурлувилин мектеб я

Ас-Салам-фото

Гъар йисуз Дагъустандин мусурманри, чпин тварцихъ гъажи гилигзавайбуруни, пак чкайра гъелелиг тахъанвайбуруни – вирида сад хъиз гъа са тема «Гъаж ва Дагъустандин мусурманрин Диндин идара (ДУМД)» веревирд ийизва.

«Гъар са зияратчидилай ... агъзур манат, вири зияратчир лагъайтла гъажда ... агъзур авай. Нагагъ и пулар зияратчир зарб авуртла же-е-да... Вабабай, яб акала садра, абуру гъикъван пулар хчалзава». И ихтилатрик кваз, чеб гъавурда авачир куьтбурай къаз, саудовский Аравияди зияратчир кьуллугъ авунай, Меккадинни Мединадин мугъманханайра дуланмиш хъунай, Саудовский Аравиядиз физ ва анай элкъвена хквез ва икI маса са къадар харжийриз акъатзавай пул гъисабзавач.

► 6-7

ЗУРБА ИНСАНРИКАЙ САД

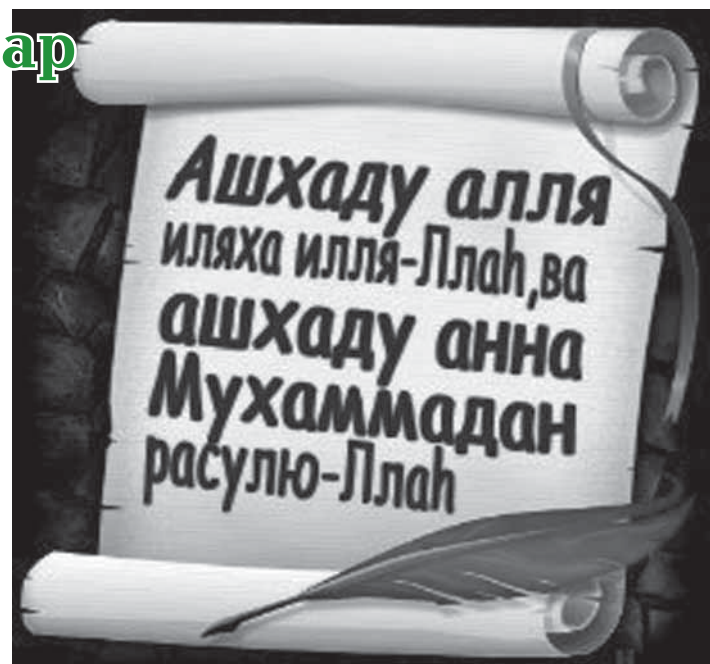
Мугъаммад Пайгъамбар

Мегъамед АЛИЕВ

Алай вахтунда Исламдикай ва Пайгъамбардикай ﷺ дуьзгуьн малуматар гун лап важиблу месэладиз элкъвенва. Аллагъдин Векилдин ﷺ тарихдин лайхлувал адакай ибарат я хъи, ада малумарай идеярихъ дуьньядин метлеб ава. Гъакъикъатдани, и кас инсаният патал я ала-тай, я гилан вахтара ва гележегдани вичиз барабар авачирди хъана. Къуръанда ихътин манадин аят ава: "Вун (Мугъаммад) чна алемриз анжах мергъамат яз рекъе турди я (Къуръан, 21:107).

Британиядин энциклопедияда Аллагъдин Векилдикай ﷺ икI лагъанва: "Инсаниятдин тарихда гзаф къадарда лап зурба къутармишдайбур, гъакI пайгъамбарарни хъана. Амма Мугъаммадахъ ﷺ хътин алакьунар садахъни хъанач".

Илимдин рекъяй лап члехи премия къачур маса алимди икI лугъузва: "Гъар са зурба касди вичелай гъгъуьниз жанлу гел тазвайди я. Пара гъурметлу Мугъаммадани ﷺ вичин гел туна.

Ахътин гел туна хъи, "адан гел" гафар рикел хкайла, бейнидиз ам вич къвезва ва адан члехи гел маса садандахъ галазни гекъигиз жедач".

Заз чеб мусурманар яз гъисабзавай ва Пайгъамбардин ﷺ тарифар авун герек авайди туш, адан тарифар авун са гъихътин ятлани цийивал (бидъа) я лугъуз тестикъарзавайбурун (вагъабитрин) акъулдиз къеривал, алчаквал, ► 3

**МУНАФИКЪДИХЪ ПУД ЛИШАН АВА: АДА ТАПАРАРЗАВА,
КУТИУННАВАЙ ИКЪРАДАЛ АМАЛ ИЙИЗВАЧ ВА ИХТИБАР КЪИЛИЗ АКЪУДЗАВАЧ**

РУГЪАНИЙРИН КЪАЙГЪУЯР

Къиблепатан Дагъустанда алмирин межлисар

Огни шегъерда

17- январдиз Дагъустандин Огни шегъердин кварталный мисклинкай сада Къиблепатан Дагъустандин хуьрера къвалахзавай имамрин, алмирин межлис кыле фена.

Ам, сифте гаф лугъналди, Къиблепатан Дагъустанда ДУМД-дин векил Сулейман-гъажи Тагъибекоева ачухна. Сифтегъан гаф ада и мисклинди хелкъезвайди тир Къурбан Адамгъамедоваз гана.

- Са пуд йис идалай вилик, - лагъана агъсакъалди, - и мисклин цийиз ачух авурла, капI ийиз къезвайбур са гамунал гъатзавай. Гила лагъайтIа, къез авазвайвал, мисклин саки ацъузва.

Ахпа межлисал сад садан гугъуналлаз иниз теклифнавайбур, патарай атанвай имамар-алимар рахана.

Межлис кыле физвай мисклиндин имам Арсланалиди ихътин мярекатрикай мусурманриз авай хийирдикай лагъана. Дагъустандин исламдин университетдин (ДИУ)

муаллим Адиль Ибрагъимова вичин рахунар тубадиз, ам авунин шартлариз талукъарна.

Агъул райондин имам Къурбан Гъамзатов вичин вязда вагъабизмди хелкъезвал месэлайрал акъвазна, и тIалдикай ада гегъенш суьгъбетар авуна.

Табасаран районда ДУМД-дин векил Абдулмалик Мегъамедбекова ва шегъердин кварталный мисклиндин имам Гъажиди чпин рахунра акъалтзавай несилдиз исламдин тербия гунихъ, диде-бубайриз гъурмет авунихъ ва исламда дуствилехъ, стхавилехъ авай метлебдикай лагъана.

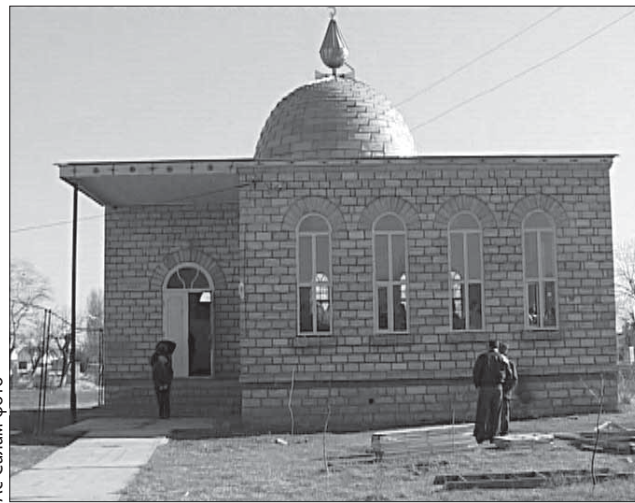
Къурагърин имам Шамиль-гъажи Омарова капI ийидайла рехъ гузвай са бязи гъалатрикай, куплунин вахтунда умунвиликай лагъана. Ада гъакIни исламда мисклинкай эцигунин важиблувилехъ, и карда иштирак авунай авай сувабрихъ галаз алакъалу месэлайр къарагъарна.

Межлисал мавлидар кIелна, атанвайбурун суалриз алмирин жавабар гана, къватI хъанвайбурун арада исламдин тарихдай викторина кыле тухвана ва гъалиб хъайибуруз пишкешар гана.

Хазардал

Гъа ихътин межлис 24- январдиз Дербент райондин Хазар хуьре кыле фена. Киш йикъан пакам къилляй хуьрун мисклинди Къиблепатан Дагъустандин Ахцегъ, Мегъарамдхуьрун, Агъул, Къурагъ, Табасаран районрин имамар, «Ассалам» газетдин ва Махачкъаладай ДУМД-дин векилар къватI хъана.

Межлис Заур Салихов кыле аваз мавлид кIелунилай башламиш хъана. Ахпа межлисал мусурманрин вилик акъвазнавай алай аямдин месэлайрай алимар экъечиз рахана.

Межлис кыле физвай мисклиндин имам Арсланали Кужаева вичин вяз къуншийрин алакъайриз талукъарна.

Табасаран районда ДУМД-дин векил Абдулмалик Мегъамедбекова исламдин тарихда сад лагъай халиф хъайи Абу Бакр ас-Сиддикъакай, адан уьмуьрдикай ва адан исламдиз къуллугъ авунин чешнейрикай гегъенш суьгъбет авуна.

ДУМД-дин даъватдин отделда къвалахзавай Мугъаммад-Закира вичин рахунра вагъабитрин идеология критика авуна.

Хасавюрт районда къвалахзавай ДИУ-дин выпускник Мугъаммад Хидиров исламда аялри чпин диде-бубайриз гъурмет авуниз гузвай къиметдикай лагъана.

«Ассалам» газетдин редактор Ярагъмед Ханмегъамеда вичин рахунра алай девирда ислам чируникай ва гъа и карда диндин газетди къугъвазвай ролдикай лагъана.

Огни шегъердин мисклиндин имам Мугъаммад-Рамазан Раджабова къватI хъанвайбурун суалриз жавабар гана.

Межлис дуьа авуналди кутягъ хъана.

Мегъарамдхуьрун районда

31- январдиз Мегъарамдхуьрун райондин Советское хуьре кыле фейи межлиси и хуьрун мисклинди гзаф мусурманар къватIна. Мисклиндин имам Сулейман-гъажи Пашаев кыле аваз хуьрун жемьтди Махачкъаладай ва къунши районрай атанва динэгълияр еке гъурметдивди къабулна.

Межлис ачух авур С. Пашаева сифте гаф хуьрун администрациядин къил Эмирагъа Асвароваз гана. Ахпа гаф райондин администрациядин къилин заместитель Шекет Мегъамедова къачуна. Абуру къведани атанвай мугъманар тебрик авуна ва гъа ихътин межлисар тухунин карда чеб гъамиша куьмек гуз гъазур тирди малумарна.

- Аллагъдиз шукур хъуй чаз и йикъар къисмет авур, - лагъана къватI хъанвайбурун вилик экъечIна рахай райондин «Самурдин сес» газетдин редактор Желил-гъажи Мурадалиева. - Чна къе гъар сада вичин вилик ихътин суал эцигна къанда - чна

Аллагъдиз гузвайди гзаф яни, я тахъайтIа Аллагъди чаз гузвайди? ...Къе секин хъана ацукъна къандач, чи дин къацурзавайбурни авачиз туш, и кар иллаки жегъилриз хас я. Гъаниз килигна абуру нивай хъайитIани ваь, алмиривай чирвилер къачуна къанда. Заз гъакIни ихътин межлисар тешкил авунай Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадин ва райондин руководстводиз чухсагъул лугъуз къанзава.

Ахпа алмирин чпин къвалах башламишна. Сад садан гугъуналлаз Мегъарамдхуьрун мисклиндин

имам Юсуф Къурбанов, Огни шегъердин имам Мугъаммад-Рамазан Раджабов, ДИУ акъалтIарна Цийи Къуруш хуьре яшамш жезвай Мугъаммад Хидиров, ДИУ-дин муаллим Адиль Ибрагъимов, ДУМД-дин исламдин теблигъадин отделдин пешекар Мугъаммад-Закир, Къурагърин имам Шамиль Омаров, Докъузпара райондин Цийи Кара-Кюре хуьре имамвал ийизвай Абдуллагъ Хидиров, Сулеман-Стальский райондин имамрин Советдин председатель Шамсуддин-гъажи Абдулмуталибов ва «Ассалам» газетдин редактор Ярагъмед Ханмегъамедов рахана. Гугъуьнай алмирин къватI хъанвайбурун суалриз жавабар гана.

Амма межлис гъа идалди куьтягъ хъанач. Махачкъаладай ругъанийрихъ галаз «ТВ-Махачкъала» каналдин машгъур журналист, «Пятерочка» передача кыле тухузвай Мугъаммадрасул Абакаровни атанвай. Межлис куьтягъ хъайила, ада вичин къвалах башламишна – телевикторина кыле тухвана, ва гъалиб хъайибуруз пишкешар гана.

Межлис чкIайдалай гугъуьниз атанвай мугъманар хуьрун администрациядин къил Эмирагъа Асварова къунагълух авуна. Суфрадал Заур Салихов кыле аваз мавлидар кIелна, дуьаяр авуна.

Къуй и межлисар тешкилайбуруз ва анра иштирак авурбуруз виридаз Аллагъ куьмек хъуй! Амин!

Чи корр.

Гъадис

**ЖЕГЪЕНМЕДИН ЦІАЙ КЪИЗМИШВИЛИН КЪУЛУХЪ,
ЖЕННЕТ ПИС АЗАБАРРИН КЪУЛУХЪ ЧУЪНУЪХ ХЪАНВА**

ЗУРБА ИНСАНРИКАЙ САД

Мугъаммад Пайгъамбар

►1 зиянвал гъихътин гафуналди къалурдатла чизвач. Душманрин аксивилезни тамаш тавуна адал чан ахкъалтзава. Алатай 70 йисан девирда чи уьлкведин атеистрияй инсанрин риклерай Пайгъамбардин твар акъудиз алакьнач, и карда авай манийвилерни яваш-яваш квахъна ва жегъилри шаддаказ адан къужахдиз гъерекатна. Махачкъаладин Централъний Жуьмя-мискиндив къевезвай къванбур акурла рикл шадвилев ацъузва.

Лугъузвайвал, шегъердин амай 20 мискиндивни гъа ик инсанар кватл жезвалда. Фикирдиз гъаваш, эгер жуьмя гъяд югъ яз малумарнайтла, мискиндив гъикъван инсанар фидайтла. Чехи пайжегъиларя. Им Пайгъамбарди вичел инсанар члугунин шагъидвал я. Гъатта душманри тестикъарзавайвал, дуьньяда адалай тамамди, ам хътин чехи башчи, къилин шагъ, хъсан оратор, дерин акъул авай кас хъанач. Етим яз ва савадсуздаказ чехи хъанатлани инсаниятдин са векилдилани адан дережадив, лайихлувилерив агакъариз алакьнач. Мугъаммад Пайгъамбардин зурбавал ва тарихдин метлеб къатлун патал Ислам пайда жедалди вилик дуьньяда, Рагъ экъечидай ва Рагъ аклидай патара гъихътин гъалар авайди тиртла чирна кланда.

Исламдилай виликан

девир

Ислам арадив къведалди авай девир авамвилелди, инсафсузвилелди, зулумкарвилелди, лукъвилелди тафаватлу жезвай. Са патахъай гегъенш тахсиркарвилери ва шадвилери, муькуь патахъай кесибвили, уьмуьрдикай рикл хайивили инсаниятдин бинеяр хкудзавай. Чаб Аллагъдинбур я лугъузвай динарни (иудаизм ва хашпара) жуьреба-жуьре себебар аваз кватнавай, пайгъамбардин илимар риклерай ракъурнавай, диндин къилеравайбурни чпин уьлквейрин вилик-къилик квайбурухъ галаз алакьада авай. Абуру пачагъриз, королриз гъахъсуз, барабарсуз политикадин ва экономикадин къурулушар хуьз, халкъар алажна чпиз девлетар къазанмишиз, уьмуьрдикай лезетар хкудиз куьмек гузвай.

Инсаниятдин тарихда ругуд лагъай асир лап члулавди, вагъшиди яз гъисабзава. И девирда Рагъ аклидай патан уьлквейрал римляри ва Рагъ экъечидай патани персери агъавалзавай. Садакайни къурху авачиз. Чпиз кланивал. Римляри чеб виридалайни къилин миллет я лугъузвай ва маса халкъарни чпиз муьтлугъ хъун патал халкънавайди я. Иран гунагърин ва тахсиркарвилерин макан тир. Къве империяни чал-кечирвилерин, явавилерин уьленда гъатнавай. Кар ахътин чкадал атанвай хъи, я диде-бубайри чпин веледар, я веледри диде-бубаяр кваз

хкъазмачир. Вилик-къилик квайбуруз чидайдини девлет кватлун ва лезетлу йикъар акъудун тир. Тарихчийри кхъизвайвал, Ирандин шагъдихъ 12 агъзур дишегъли, 50 агъзур тумунин балкланар, тум-къил авачир тавханаяр, дворецар, багъа къванер ва маса девлетар авай.

Ругуд лагъай асирда (григорианский гъисабунралди) Индияда бутриз икрам авун лап вини куклушриз акъатнавай. Индиядин агъалийри 33 миллион бутриз - къванериз, минералриз, тарариз, набататриз, вацариз, дагълариз, гъайванриз икрамзавай. Дишегълийрин яшайиш лугъуз тежедай жуьреда татугайди тир. Эгер гъул рагъметдиз фейитла, абуруз мад эвлен-

миш хъижедай ихтияр гузвачир.

Арабрин яшайишдиз талукъ адетарни гъич виже текъведайбур тир. Идолриз икрамзавай абурун арада явавал, чал-кечирвал, авамвал пара авай. Гъар са тухумдиз, шегъердиз, чкадиз вичин бут авай. Жуьреба-жуьре къугъунар, чехир дамахдай шейэриз элкъвенвай. Явавал гунагъ яз гъисабзавачир. Исламдилай виликан Аравияда дишегълийрин къисмет бахтсузди тир. Абуру ирссагъибвилерин ихтиярдикайни магърумнавай. Дуьньядиз атай диши аялар чан аламаз чилик кутазавай. Тухумрин арада датлана дявээр физвай. Маса уьлквейри арабар кваз къазвачир. Исламдилай виликан девирда, ругуд лагъай асирда, сагълам, чешнелу адетрал амалзавай са миллетни, ахлакъдин къакъан ерийри руьгъламишзавай са обществони авачир. Инсаниятди къиникъин эхиримжи нефес вахъузвай арада Мугъаммад Пайгъамбар атана, инсаниятдал чан хкун ва мичливилляй экуь дуьньядал акъудун патал.

Вири Аравия Мугъаммад Пайгъамбардив къана эгечина. Вичиз акси яз хайи тухумни, халкъни, чехи гъукуматарни экъечинатлани, ам душманвилерин чайгундин, геле къекъуьнин, аксивилин хура, раг хъиз, клевиз акъвазна. Эвелдай адан тереф са дишегълиди (паб Хаджиади), итимди (дуст Абубакра), са аялди (имидин хва Алиди), са лукъра (Билала) хвена. Вири дуьньядин майданда хкаж хъайи аксивилин хура акъвазун ва гъалибвал къазанмишун, Ислам вири дуьньяда раиж авун - ида анжах са кардин, адан Пайгъамбарвилерин векилвилерин шагъид-

валзава. Инсанриз гъахълу рекъиз эвер гунин жигетдайни адаз барабар кас мад я хъанач, я хъижедач.

Государстводин

деятелрин фикирар

Немсераин машгъур ва зурба шаир, арифдар Иоган фон Гетеди кхъена: "Садалайни Мугъаммад Пайгъамбардин принциприлай виниз экъечиз алакьдач. Европадихъ гзаф хилерай агалкъунар хъанатлани, ина кардик кутунвай къурулушар, къанунар, Исламдин культурадив гекъигайла, тамамбур туш. Чун, Европадин халкъар, цивилизациядин мумкинвиле-

ризни килиг тавуна, вини куклушдиз экъечинавай Мугъаммад Пайгъамбар алай гуларин сифтегъан кларцел алама. Са шакни алач, Ам алай куклушдал масадавай экъечизни жедач". Пайгъамбарди вири несилрин игътияжар таъминардай къурулуш арадал гъана.

Ада оппозиционерриз политикадин рекъай рум гайиди туш. Ам я репрессийрин, террордин, дустагъ авунин, кичл кутунин терефдарни тушир. Ада азадвилехъ ялзавай халкъдин тамарзулувал фикирда къазвай ва адаз гъамиша гъуьрметни ийизвай. Исламдин душманри лугъузва хъи, ада дин гужуналди, яракъдин куьмекдалди туна.

Дуьньяда акъуллу, чи Пайгъамбардиз гъуьрметзавай ва гъар жуьре къундармайрикай, душмандин тикъетрикай, тахсирар кутуникай адан тереф хуьзвай инсанар тлимил авач. Абурун арада государстводин машгъур деятелар, тарихчийар, алитар, философар, жуьреба-жуьре динрин векилар ава. Абуру исламдивай яргъа ятлани, исламдиз акси таблигъат тухузвай чкайра чехи хъанатлани, намусди, къенепатан сесини, гъахъвал кланивили абурув дуьз рахаз тазва.

Инглисрин твар-ван авай тарихчи Де Лейси О Лириди кхъизва: "Тарихди пара ачухдиз къалурзава, мусурманрифанатикри дуьньяда къекъевез, лукъвиле авай халкъарив яракъдин гужуналди Ислам къабулиз тазва лугъузвай риваят фантастикадин ва чдалахъ ягъун тийидай хътин мифрикай сад я".

Гъа и месэладин гъакъиндай Индиядин твар-ван авай алим ва

общественный деятель Шарл Шастриди авур рахунарни фикир желбдайбур я: "Абуруз (Мугъаммадан критикриз) экуьнин чкадал цай, хъсанвилерин чкадал чал-кечирвал аквазва. Абуру виридак синихар кутазава, гъар са лайихлу ери чехи беябурчивал хъиз къалурзава. Критикар буьркуь я. Абуруз аквазвач хъи, Мугъаммадан гъиле авай яракъ душманар муьтлугъарзавай ва абурун риклер михъи ийизвай яракъ я. Адан яракъ гъулдандин гапурдилани хъи я".

Алай девирдин Индиядин буба Махатма Гандиди лагъана: "Ислам гзаф чирдайдавди заз ам мадни ачух жезва, Исламдин къуватни гапурда авач". Гзаф чкайра Ислам я армияр, я дявээр галачиз къабулна. Индонезиядиз, Угандадиз, Сомалидиз, Явадиз, Филиппинриз Ислам суфийри ва дервишри тухвана. Лукъвиле, юхсулвиле авайбуруз куьмек гун тийизвай, ислам гегъеншаруниз манийвалзавай тиранриз, инсафсузриз акси яз яракъни ишлемишна. Ислам вичиз барабар доктрина авачир эвелимжи дин ва къурулуш я. Майдандиз атанмазди ада вири дуьньяда гъар са касдин руьгъдин игътияж тир исягъивилин принципдикай малумарна. Гъа идалди ва инсанар гафуналди гъавурдик кутуналди ада вичин душманрин винел гъалибвални къазанмишна. Аллагъ Халикъни, ризкъи Гузвайди, вири миллетарни, халкъарни Хуьзвайди яз тестикъарзавай исламдин концепцияди ва Мугъаммад Пайгъамбардин виридуьньядиз талукъ везифайри инсанар садсадавай чара ийизвай ивидин, рангунин, хамунин, географиядин вири манийвилер алудна, кукварна ва инсаният сад авуна, са хизандиз, инсаниятдин са клунчуниз элкъуьрна. Абуру вири Адаман рухваяр я ва гъавилляй са хизанни я. Исламда къилинди - инсандин уьмуьрдик маса къагъ тавун я. Исламди, гъи жуьредин гъалар хъайитлани, дишегълийрал, аялар, къуьзуьбурал, азарлуьрал, хер хъанвайбурал гъужум ийидай ихтияр гузвач.

Нетижа

Мугъаммад Пайгъамбардин везифа сад авун тир. Ам чукурун ва я вич вичелай виликан стхяр пайгъамбарриз къарши акъвазарун патал атайди туш, анжах тавур крар тамамар хъийиз. Адан гъакъиндай Ада вичи иклагъана: "Зунни залай вилик атай пайгъамбарарни клвалэцигай устларриз ухшамаш я. Амма и квалени цла са къван авачир. Зун гъа къван я. Зун пайгъамбаррин муьгъур я".

Фикир ая! Алай аямдин социологрии хътин делил тайинарна: ада инсаниятдин прогрессдихъ, бязи инсанрилай са шумуд асирда физ тежедай хътин рехъ 23 йисуз алудна.

Чун XXI- асирда яшамаш жезва, амма Пайгъамбардин илим куьгъне жезвач, ада сифтегъан тазавал хуьзва. Къе саки вири уьлквейрани Ислам клвачел ахкъалт хъийизвайди аквазва. Са гужни галачиз. Аллагъдин Векилди миллионралди инсанрин патай кланивал къазанмишзава.

АЛЛАГЪДИН ПАЙГЪАМБАР

Шамиль-гъажи ОМАРОВ,
Къурагърин имам

Ислам къведальди арабар, гъа маса халкъар хъиз, мичивилени авамвиле авай. Дуьнья лап эдебсуз ва ахлакъсуз гъалдиз атанвай. Гзафбурун вилерай хъсан къилихар пис крарай аквазвай. Сада садаз гужар авун уьмуьрда адетдин кардиз элкъвенвай. Гъуьрмет, кланивал, язух атун – ихътин ерияр инсанрин фадлай рикледай алатнавай. Арабрин са таифади масадал чапхунчивилер ийизвай, инсанар есирда къазвай. Есирда къунвайбур сада садаз маса гузвай ва маса гъахътин крар ийизвай.

Арабри руш хъайи члавуз и кар айиб яз гъисабзавай, ам абуру чан аламаз чилик кутазвай. Умар Асгъабди ✽ ахъайзава: «Зи рикел жагъилийрин (Ислам къведальди хъайи) девирар хтай члавуз заз шелни къвезва, хъверни. Гъалвадикай ва недай маса суьрсетрикай бутар ийиз, гъабур Аллагъар я лугъуз ибадат ийиз ва гишин хъайи члавуз чна абур недай. Гъабур рикел хтайла, заз хъвер къвезва. Куьчейриз физва лагъана тапарарна чна хайи руш-аялар гъил къуна тухвана чан аламаз чилик кутур вахтар рикел хтайла, заз шел къвезва».

А девирда инсанар уьмуьрдин са гъихътин ятлани идеалрикай, макъсадикай магърум тир. Абур ийир-тийир квахънавай инсанриз тешпигъ тир. Гъа ихътин вахтунда дуьньядиз Мугъаммад Пайгъамбар ✽ атана. Аллагъ-Таалади адакай икел лагъана (мана): «За вун дуьнья патал регъим яз ракъурнавайди я». А Пайгъамбардикай ✽ Аллагъ-Таалади мадни икел лагъана: «Гъакъикъатда вахъ зурба эдеб ава» («Аль-Калам» сура, 4-аят).

Пайгъамбар яз ракъурунин метлебдикай Мугъаммад Пайгъамбарди ✽ вичи икел лугъудай: «Зун куь ахлакъ ми хъи авун, хъсанарун патал ракъурнавайди я».

Дугъриданни ам къведальди авай чуру адетар гъай инсанар хъсан патахъди гъикел дегиш хъанатла килиг. Адан рехъ къурбур, мутаалимар, хъсан крадал гъалтайла, инсаниятдин тарихда пайгъамбаррилай алатайла виридалайни хъсан ксар яз хъанва. Ада лугъузвай гафар ва ийизвай крар сад садав къадайвал ийиз, вичин чешнедалди абуруз чирвилер гана.

Ам гъеле аял члавалай хъсан къилихдин инсан тир. Ада гъеле пайгъамбарвал къведальди вичин уьмуьрда гъич са лайихсуз кар хъайитлани авурди гъич са касдивайни тестикъариз жедач. Адан хъсан ахлакъдиз, ихтибарлувилез ва гъахълувилез килигна инсанрин арада адаз Мугъаммад Аль-Амин лугъузвай.

Мугъаммад Пайгъамбар ✽ инсанри-

Вири инсанар патал чешне

кай виридалайни акъалтлай намуслу ва регъимлу кас хъана. Гъикъван ам четинвилера тваз, ажугълу ийиз алахъдайтлани, ада вичин хъсан къилих тадачир ва ажугълу жедачир. Адан душманри адал гъайвандин къенепатарин рад-руфунни вегъейди я, ада хуьрек ийизвай катулдизни кваз абур вегъенай, амма ада абур кисна акъудна гадарнай.

Са сеферда Убай ибн Халаф лугъудай са касди кларабар регъвена абуруз уф гайи члавуз абур Аллагъдин Пайгъамбардин ✽ чинал аватнай. Маса сеферда ада Укъба ибн Муайта лугъудай са касдив Пайгъамбардин ✽ чиниз тфу гуз туна.

Таиф шегъерда Мугъаммад Пайгъамбарди ✽ Исламдиз эвер гузва лугъуз адал аялар ва ахмакъар гъалдарна абурув къван гуз туна, адан клвачер ивиди рчанай. Гъа члавуз малайикри жаза яз Таифа шегъердин агъалийрал дагъ авудун теклифнай. Амма Аллагъдин Расулди ✽ ихтияр ганачир. Акси яз, ада мукъвал-мукъвал ахътин инсанар патал Аллагъдивай тлалабдай: «Я Аллагъ, Вуна абурулай гъил къачу, абуруз чпи вуч ийизватла чизвайди туш».

Маса гъилера динсузри адан рекъвер яна хана. Сивяй свах аватай Пайгъамбардивай ✽ женгинин юлдаш-

Мугъаммад Пайгъамбарди ✽ вичин уьмуьрда туьгъмет ийиз жедай хътин гъич са карни авунач. Динсузри адакай нукъсанар жагъурзавай, гъатта къенин йикъалдини жагъурзава, амма гъич са нукъсанни жагъанвач, гъаниз килигна абур ам виридалайни гъахълу, регъимлу, регъуь ва ихтибарлу кас яз гъисабуниз мажбур хъана.

ри динсузриз пис два авун тлалабна, амма ада «Зун регъим яз ракъурнавайди я, къаргъишарун патал ваъ», лагъана жаваб ганай. Гъатта жаза гуз жез хъайитлани, Пайгъамбардиз ✽ гъил къачуз кландай. Вичин далу тир ими Гъамзат къейидалайни ада гъил къачунай. Пайгъамбардиз ✽ ва гъакел мусурманриз гзаф зиянар гайи Абу Джагълан хва Икрималайни гъил къачунай. Хабир бин Асадни мусурманрин члехи душман тир. Пайгъамбардин ✽ руш Зайнаба Мединадиз гъижра ийидай члавуз ада ам эяна деведилай авудна, адаз тларвилер хъана ва гъеле дидедин бедендик кумай аял ахъа хъанай. Хабира Ислам къабулайдалай гъуьгъуьниз Пайгъамбарди ✽ гъадалайни гъил къачуна. Пайгъамбарди ✽ вичин уьмуьр-диз къаст ийиз клан хъайи 80 касдилайни гъил къачунай. Пайгъамбарди ✽ вичизни амай мусурманриз вичелай алакъдай къван писвилер авур Абу Суфьяналайни гъил къачунай. Мугъаммад Пайгъамбарди ✽ вичин уьмуьрда туьгъмет ийиз жедай хътин гъич са карни авунач. Динсузри адакай

нукъсанар жагъурзавай, гъатта къенин йикъалдини жагъурзава, амма гъич са нукъсанни жагъанвач, гъаниз килигна абур ам виридалайни гъахълу, регъимлу, регъуь ва ихтибарлу кас яз гъисабуниз мажбур хъана.

Гъа Мекке къачур юкъузни къурейшрилай, абуру авур къван нагъакъан

краризни килиг тавуна, ада гъил къачуна. Ада абуруз лагъанай: «Квез къе туьгъметар ван хкведач, алад куь рехъ ачух я».

Ада ийизвай хъсанвал акваз, ада-лай чешне къачуна гзаф ксар Исламдал къвезвай. Абурук Абу Суфьянан паб, Ислам акуна таклан тир Гъинд бинт Утбани акатзава. Пайгъамбардин ✽ ими Гъамзат къиникъ ва адан беден мешребсуз авун гъадан крар тир. Адалай гъил къачуна ва ада Ислам къабулна. Ислам къабулдайла ада лагъана: «Я Аллагъдин Пайгъамбар ✽, ви терефдарар виридалайни агъуз хъун виликдай зи мурад тир, гила лагъайтла зи мурад - абур виридалайни виняй хъун я».

Арабар чеб гъич садазни табиь тежедай, муьтлуьгъ тежедай халкъ я. Виш йисаралди абурухъ галаз женг члугунайтлани, гъикъван абурун арадай инсанар къенайтлани абур масадан къанунриз табиь хъайи халкъ туш.

Мугъаммад Пайгъамбар ✽ атайдалай гъуьгъуьниз вири Аравия адаз табиь хъана ва ада ана къайда ва къанун

туна. Ада абур яракъдин куьмедалди табиь авунвайди туш. Пайгъамбардин ✽ девирда къиле феийи женгера къейибурун къадар вири 1000 кас я, гъаник мусурманарни, динсузарни, хашпарарни, чувударни акатзава. Гъа вахтара са гъихътин ятлани куьлуь-шуьлуь крар себеб яз тайифайрин арайра женгер къиле физвай, ана агъзурралди ксар рекъизвай. Ихътин куьруь вахтунда, икъван тлимил къиникъар аваз ихътин зурба нетижаяр къачуз женни мегер?!

Аравия адаз табиь хъайиди я вучиз лагъайтла, ада абурун риклер вичин хъсан ахлакъдал, регъимлувилел, камаллувилел муьтлуьгъарна. Айшади ✽ Пайгъамбардикай ✽ лагъана: «Ам гъич садрани маса касдикай пис рахайди туш, маса кас тахсирлу авурди туш, векъиз рахай касдиз векъивиледи жаваб гайиди туш, вичин регъимлувиляй гъич са касни бейкефариз жедачир, чуру крарикай яргъа жедай. Вичин адресдиз адалатсузвилер авурла, адаз садрани хъел къведачир, амма масабуроз зулумар ийиз акурла, эхи ийиз жедачир. Чан алай вири затлариз гъуьрметдай. Тлалабзавай касдиз куьмек тагай гъич са дуьшуьшни хъайиди туш».

Пайгъамбардин ✽ къилих вич Аллагъ-Тааладин несигъатдив къадайд хъана. Ана лагъанва (мана): «Аллагъ ва Адан регъимлувал себеб яз вун абур патал хъуьтуьл кас хъана. Эгер вун абурухъ галаз векъи тиртла, абур вакай яргъа жедай ва гъарниз сад чиклидай. Гъакел хъайила, абурулай гъил къачу ва Аллагъдивайни абурулай гъил къачун тлалаб ая» («Али Гимран» сура, 159-аят).

Гъуьрметлу вахар ва стхаяр, ша чнани Аллагъ-Тааладин несигъатрал амал ийин, Пак Къуръандин «Аль Ахлзаб» сурадин 21-аятда икел лугъузва: «Куьнпаталди Аллагъдин Пайгъамбар ✽ хъсан чешне я».

Гъадис
И ДУЪНЬЯДА НИЗ ВУЖ ПАРА КІАН ХЪАЙТИА, ЭХИРАТДАНИ АМ ГЪА КАСДИХЪ ГАЛАЗ ЖЕДА

АЛЛАГЪДИН ПАЙГЪАМБАР

Юсуф КЪУРБАНОВ,
Меъгарамдхуруён мискиндин имам

Аллагъ-Таалади и чилел Вичиз виридалайни багъа, клани ва лайихлу Мугъаммад Пайгъамбардилай ۞ гъейри гъич са касни халкънавач. Гъавилай Мугъаммад Пайгъамбардихъ ۞ вил хъун, адахъ муъгъуьббатвал артухарун чаз хас ва лазим я.

Мугъаммад ۞ дидедиз хъайила, рахадай ванер хъана, хъсандаказ яб акалайла, ада «зи уьммет, зи уьммет» («зи халкъ, зи халкъ») лугъузвай. Чи Пайгъамбардин ۞ сифте гафар чун патал хажалат члугъазвайбур хъана, ва рекъидайлани чахъ рикі куз ва чи гъам-хажалат члугъаз, «зи уьммет» лугъуз и дуъньядилай фена.

Гъурметлу стхаяр ва вахар! Хъсандаказ фагъум ая – чахъ рикі куз фейи Пайгъамбар ۞ йикъа са шумудра рикел гъана ва адаз салаватар клелна кланда. Гъич тахъайтла, чи Пайгъамбардин ۞ уьмуьр, ам фейи баркаллу рехъ чир хъун гъар са мусурмандин везифа я.

Мугъаммад Пайгъамбарди ۞ лагъана: «И дуъньяда низ вуж пара клан хъайтиа, Эхиратдани ам гъа касдихъ галаз жеда». Пайгъамбардихъ ۞ виридалайни хъсан муъгъуьббатвал хъунир лишанар ихътинбур я:

1. Гъамиша салаватар гъун.
2. Мавлидар клелун.
3. Пайгъамбардилай ۞ ва адан хизандикай чирвилер къачун я.

Чиркиалай Мугъаммад Пайгъамбар ۞ Аллагъди вири малаикриз, алемдиз регъим яз ракъурнава. Инсаниятдин тарихда Мугъаммадалай ۞ гъурмет авай са касни Аллагъди яратмишна-вач. Аллагъди лагъанва хъи, вири чилер, цавар, дуънья Мугъаммад Пайгъамбардин ۞ гъурметдай халкънава. Мугъаммад ۞ вири инсаниятдиз чешне я. Къияматдин юкъуз Мугъаммад

Аллагъдиз виридалайни клани инсан

۞ вилидалайни вилик къарагъда ва сад лагъай кас яз Женнетдиз фида. Мугъаммадан ۞ уьммет амай уьмметрилай лайихлуди жеда ва Эхиратдин юкъуз Арасатдал (суд-дуван ийизвай чка - ред.) ам виридалайни члехиди жеда.

Абу Гъурейради агакъарнавай гъадис ава: «Зун Аллагъди вири инсаният патал ва пайгъамбарар патал ракъурнава». Чи Пайгъамбар ۞ вири пайгъамбаррин имам ва Аллагъди дережа хкажзавай вири мусурманар патал чешне я. Мугъаммад Пайгъамбарди ۞ чаз Эхиратда Аллагъди гъамишалугъ

Инсан гъамиша къве рекъин вилик акъвазнава: хъсан-пис, дуъз-члур. Вучиз лагъайтла, инсандин уьмуьр гъамиша къве эвелдихъ ва къве аксивилихъ галаз тухузвай женг я. Чун гзаф вахтара дуъз рекъелай алатзава, Аллагъди буйругънавай дуъз рехъ туна нубатсуз рехъ хкъзава.

шадвал гудай дуъз рехъ къалурнава. Расулуллагъди ۞ лагъанва: «Къияматдин юкъуз Аллагъди вири инсанар гъахъ-гъисаб тухун патал Магъшердал кватда, абур куьмек клан яз пайгъамбаррихъ элкъведа, амма пайгъамбарри абур зи патав ракъурда, зи тлабун (шафаат) Алллагъди къилиз акъудда».

Арш халкъ авур ви нурдикай, Эхиратда куьмек вун чаз. Фирдавусда чка къалай, Шафаат я Расулуллагъ.
Инсан гъамиша къве рекъин вилик

акъвазнава: хъсан-пис, дуъз-члур. Вучиз лагъайтла, инсандин уьмуьр гъамиша къве эвелдихъ ва къве аксивилихъ галаз тухузвай женг я. Чун гзаф вахтара дуъз рекъелай алатзава, Аллагъди буйругънавай дуъз рехъ туна нубатсуз рехъ хкъзава.

Гъурметлу Аллагъдал иман гъанвайбур! Уьмуьрдин дуъз рехъ хкъгъун ва Мугъаммадан ۞ уьмуьрдилай чешне къачун чи гъар садан буржи я, гъар са инсанди Мугъаммадан ۞ уьмуьрдай вичиз хийир хкудна кланда.

Чи Пайгъамбар ۞ Мекке шегъерда дидедиз хъана. Диде Амина, буба

Пайгъамбар ۞ 40 йис хъанвай дишегъли Хаджадал эвленмиш хъана. Аллагъди адаз ирид велед гана – 3 гадани, 4 руш – Къасим, Тлагъир, Ибрагъим, Умму-Кусум, Рукъия, Зайнаб, Фатима. Яхцлур йис тамам хъайила, Аллагъ-Таалади Жабраил малаик ракъурна Гъираъ дагъда адаз пайгъамбарвилин муштулух гъана.

Чи Мугъаммад Пайгъамбардихъ ۞ 63 йис уьмуьр хъана. 53-йиса авайла Мединадиз гъижра авуна. 23-йисан къене ада чал дуъз дин агакъарна. Мугъаммад Пайгъамбарди ۞ чаз пуд кар веси авуна: «Аллагъ, пайгъамбарар ва хъсан ксар рикел гъидай межлисар артухарун; мукъва-къилийрин арада хуш алакъаяр хуьн; жувахъ авайдакай садакъа гун».

Абу Гъурайради агакъарнавай гъадисда лугъузва: «Зи руьгъ Вичин гъиле авай Аллагъдал къин хъуй, иман гъачиз Женнетдиз физ жедач, амма муъгъуьббат тахъайла рикі ацлай иманни жедач квехъ. Лугъудани квез, стха стхадиз гъикі клан жедатла? Куь арада салам чукур ая».

Мугъаммада ۞ вичин уьмметдиз веси авунва: «Куьне гъина хъайитлани салават гъаваш, зал куь салам-салават агакъда» (Абу-Дауд).

Расулуллагъди вичин гъадисда лагъанва: «Виридалайни шкъаьк, мискъи инсан зи тварцелай гъугъуьниз салават клел тийизвайди я».

Къуй Аллагъди чи риклера Пайгъамбардихъ ۞ муъгъуьббатвал артухаррай ва адан шафаатдик чун кутурай. Амин!

КАЛЕНДАРЬ

Сафарди эхиримжи арбе югъ

Сафардин эхиримжи арбе югъ скутуг тавур, татугай югъ яз гъисабзава. И юкъуз яргъал рекъиз экъечлун хъсан кар яз гъисабзавач. И юкъуз къуд рекъятдин капі авун ва дуъа клелун меслят къалурзава.

Куплуниз ният и тегъерда ийида: «**Ният ийизва за хата-баладикай хуьн патал къуд рекъятдин суннатдин капі авуниз Аллагъ патал**». Гъар са рекъятда «Аль-Фатигъа» сурадилай гуьгъуьниз 17 сеферда «Аль-Кавсар» («Инна аъттайнака...»), 5 сеферда «Аль-Ихлас» («Къулгъу...») ва са сефердани «Аль-Фалакъ» ва «Ан-Нас» сураяр клелда. Куплунилай гуьгъуьниз агъадихъ ганвай дуъа клелда:

Аллагъумма я шадид-ль-къува ва я шадид-ль-михІали я гІазизу заллат лигІиззатика джамигІу халкъика, икфини шарра джамигІи халкъика, я мухІсину, я муджмилу, я мутафаззилу, я мунгІиму, я мукриму, я ман ля илягъа илля анта, ирІамни бирахІматика, я архІама-р-рахІимин. Аллагъумма бисирри-ль-хІасани ва ахигъи ва абигъи ва джаддигъи ва уммигъи ва банигъи, икфини шара гъаза-ль-явми ва ма янзилу фигъи, я кафия-ль-мугъиммати, я дафигІа-ль-балиййати, фасаякфикагъуму-л-Лагъу ва гъува ссамигІу-ль-гІалиму ва хІасбуна-л-Лагъу ва нигІма-ль-вакилю, нигІма-ль-мавля ва нигІма-н-насиру ва ля хІавля ва ля къуввата илля би-л-Лягъи-ль-гІалиййи-ль-гІазим. Ва сая-л-Лагъу гІаля набиййина МухІаммадин хайри халкъигъи ва гІаля алигъи ва асхІабигъи аджмагІин.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ يَا شَدِيدَ الْقُوَى وَيَا شَدِيدَ الْمِحَالِ يَا عَزِيزُ ذَلْتَ لِعَزَّتِكَ جَمِيعَ خَلْقِكَ إِكْفَيْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُتَفَضِّلُ يَا مُنْعِمُ يَا مُكْرِمُ يَا مَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِرْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ بِسْمِ الْحَسَنِ وَأَخِيهِ وَأَبِيهِ وَجَدِّهِ وَأُمِّهِ وَبَنِيهِ إِكْفَيْ شَرِّ هَذَا الْيَوْمِ وَمَا يَنْزِلُ فِيهِ يَا كَافِيَ الْمُهْمَاتِ يَا دَافِعَ الْبَلِيَّاتِ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

ГЪАЖ – 2008

Б. Бекмурзаев:

Гъаж – им инсандин ниятрин миъивал алцумун я

А. Сулейманов:

Гъаж – им гъакӀни сабурлувилин мектеб я

1 « Ибур зиярат авун тешкилзавайбурувай жавабар жагъуриз жедай итижлу суалар я, амма кье чун адакай рахадач.

«Гъаж ва ДУМД» месэла веревирд авунин карда кылин кье шартӀ ава. Сад лагъай шартӀ, дугъриданни, вичихъ тайин метлеб авайди я, гъикӀ хьи, гъажни Диндин идара садавайни чеб-чпивай къакъудиз жедач, вучиз лагъайтӀа им Исламдин вад лагъай дестек я. Къвед лагъай шартӀ адакай ибарат я хьи, зияратчияр гъаждиз рекье тунин кӀвалах еке тешкиллувал истемишзавайбурукай сад я ва имни са къадар къурулушри кыле тухузва. Са вуж ятӀани бугътендик кутадалди, арадал атанвай гъалар ахтармишна, къанунар чирна кӀанда ва икӀ авун патал институтар куьтягъун буржарикай туш, газетрин чинриз акъатзавай ва Интернетда авай макъалаяр кӀелна кӀанда. Дуьз хабарар агакӀар тийизвай, ужуз макъалаяр кхинал машгъул бедбахт-журналистрин яратмишунар ваъ, датӀана чапзавай гъакъикъат ачухзавай макъалаяр кӀелунин лазимвал ава.

Чахъ, инсанрихъ, ихътин са къетӀенвал ава, гъар гъихътин кар хъайитӀани, са тахсир кутадай хътин тереф жагъуриз гъавалат жеда. Амма вучиз ятӀани чун гъакъикъатдин куьмек къведай чкадихъ ваъ, регъятдаказ жуван рикӀ ачухиз жедай патахъ элкъведа. Гъуьжетзавач, рикӀ, руьгъни къезиларна кӀанда, ятӀани и месэладал са тамам нукътӀа эцигунин чарасузвал арадал атанва. Иллаки куь фикир адал желб ийиз кӀанзава хьи, гъелбетда, багъишламиша, амма Диндин идара куь рикӀе авай къван зирзибилар ичирдай чка туш. Са ни ятӀани вичин наразивал къалурун мумкин я: вучиз икӀ веъидаказ лугъузва, туьнтвилыв ацӀанвай наразивал чна муфтийдилайни ДУМД-дин къуллугъчийрилай дуьздаказ малумзавачни? ЯтӀа ша чна саналди кӀил акъудин. Бинедай рикӀел хкин, и асирдин сифте кылера агъзурни вад виш кас къван гъаждиз агакӀнач лугъуз, хъуьтуьлдаказ лагъайтӀа, Диндин идарадик... кутун тавур жуьредин тахсирар хъанач, амма идакай мад сеферда лугъуда. Гъарай-эвер акъуддай и дуьшуьшдикай менфят къачуна РД-дин Гъукуматдин къвалав Гъаждин Совет тешкилна, гъаж кыле тухунин кардик, лазим дережада аваз, зияратчияр расалмиш жезвай ведомствояр, гъукуматдин къурулушар ва маса са къадар къуллугъяр желбна. Кылин ва чкадин прессади гъасятда и хабар хъуна ва гъаф къадар кӀелзавайбурул и тегъерда агакӀарна: «Дагъустандин мусурманрин

Диндин идара гъаф йисарин кьене вичин гъиле кьунвай дагъустанви мусурманар Меккадиз гъаждиз тухунин кӀвалахдивай кьерехнава. Гила гъаж тешкилуни карда гъалтзавай вири месэлайрал республикадин гъукуматдин къвалав тешкилнавай кылдин Совет ва туриствилин фирмаяр машгъул жеда. Зиярат ийиз кӀанзавайбуруз и дегишвилери хейлин къезилвилер гуда ва гъаж авун ужуз акъвазда». WWW.RUSK.RU. WWW.GZT.RU

Гъакъикъат лагъайтӀа, и жуьредин «хабарри» чун са акъван шад авунач, амма им са туькьуьлвал хъизни къабулнач. Санлай къачурла, мусурманриз хас тир тегъерда хъсан гележегдик умуд кутуна, кисна хъиз эхна. Эхиримжи йисара ахътин фикиррал къеззва хьи, гуя ихътин жуьредин малуматар ДУМД-дин къуллугъчийри кӀелзава, амайбурул лагъайтӀа, ибур агакӀзавайди туш, белки, абуру чпел агакӀ тийизвайдай къазватӀа? Чна вири адресар ва чешмеяр гузва, квекай ихътилат физватӀа, адан бинеяр гъинай къезватӀа чириз кӀанзавайбуру патал. 2009- йисуз хъайитӀани фагъум тавур хътин ихътин жуьредин малуматар тагун патал: «Вичин гъаждин отдел гъаз и муфтийди (ДУМД-да гъаждин отдел кардик кума-чиз гъаф йисар я), чун миъиз алажна, чи шейэр квадарна...» Бязи вахтара чал фикирдиз гъиз четин жедай хътин малуматар, наразивилер агакӀзавай: «И муфтий гъиниз килигзава, адаз Къабедилай тӀафав авун гъикъван четин ятӀа аквазвачни? Вучиз ина са селигъа, къайда твазвач?» Гъелбетда, им чи халкъдин бязи къатариз хас тир са зарафатар хъиз къабулзава чна.

Вичиз артух фикир гуин лазимвал авай месэла хъуниз килигна, Дагъустандин мусурманрин теклифдиз чна агъадихъ галай макъалайрай чӀукар гъизва:

1. WWW.GZT.RU Дагъустандин Гъукуматди динрин крарай комитетдин къвалав гъаж тешкилуна ва кыле тухун патал республикадин совет кардик кутунва. Дагъустандин динрин крарай министр Загъир Арухова «ГАЗЕТ» гъавурда турвал, гъаждай Россиядин советди чкайрал ихътин тешкилатар арадал гъун гъеле хъуьтуьз меслят къалурна. Совет 16 касдикай ибарат я, и жигъетдай Республикадин муфтий ва Дагъустанрин мискинрин къуд имамни кутунва. 10-июндиз вичин сад лагъай совещанидал Диндин идарадикай гъаж тешкилуни кӀвалах вахчуна турфирмайрив вуганва. Вад

фирма гъаж кыле тухунин кӀвалах тешкилиз жедайбуру яз малумарнава. Гъа икӀ виликдай ДУМД-ди гъаждикай кьерех ийизвай Дагъустандин зияратчийривай неинки Меккадиз физ жеда, гъакӀничпизкӀандай фирма-туроператор хъядай мумкинвал ава. Идахъ галаз алакӀалу яз Загъир Арухова «ГАЗЕТ»-диз малумарна хьи, бес гила чина вири светский гъукумат тир Туьркиядилай чешне къачуна туькӀурдайвал я, гъикӀ хьи, анин гъаждин бухгалтерия экуьди я, советар кардик кваз цӀуд йисар я, гъар йисуз яхъцӀур агъзур кас зияратдиз физва ва абуру вири рази я.

2. Электронная библиотека центра сиситемных региональных исследований и прогнозирования ИППК РГУ и ИСПИ РАН

2004-йисан 23-апрелдилай акъуднавай 122-нумрадик кваз РД-дин Гъукуматди акъуднавай къарардин бинедаллаз РД-дин Гъукуматдин къвалав гъай динрин крарай Комитетдин патав гъаж тешкилуна ва кыле тухун патал Республикадин совет тешкилнава.

2004-йисан 8-июндиз гъаждин гъакъиндай Советдин сад лагъай заседание кыле тухвана.

Гъаждин Советдин заседанидал 2005-йисан гъаж кыле тухун патахъай арзаяр ганвай туризмдин фирмайрин кандидатурайриз килигна. Чпихъ лазим тир лицензияр ва къецепатан туризмдин карда гъаф йисарин тежриба авай, Саудовский Аравиядиз гъаж ийизвай РД-дин гражданрин патахъай ийизвай истемишунрив къазвай «Сирус», «Изумруд», «Туруниверсал», «Баракат», «Жами» туризмдин фирмаяр тестикъун ва абурухъ галаз гъаж-компания тешкилуни карда кӀвалах тухун...

3. KAVKAZ-UZEL.RU 3-июндиз Дагъустандин Гъукуматда Дагъустандин президентдин къвалав гъай динрин тешкилатрихъ галаз алакӀаяр хуьнин рекъяй советдин заседание кыле фена. Анал 2008-2009-йисарин гъаждиз гъазурлухвилилин месэла веревирдна.

4. REGIONS.RU 12- ноябрдиз Дагъустанда динрин тешкилатрихъ галаз алакӀаяр хуьнин рекъяй РД-дин Президентдин патав гъай Советдин заседание кыле фена. Ам Дагъустандай зияратчияр гъаждиз финин, ам тешкилуни месэлайриз бахшнавайди тир. Заседание РД-дин Гъукуматдин председателдин 1-зам. Низами Къазиева кыле тухвана.

Заседанидин нетижаяр къадайла Низами Къазиева кьейд авуна хьи, бес йис инсандивай зияратчивал тешкилуни кӀвалах республикада хъсанди жезва, амма идаз килиг тавуна, алай вахтунда гъаф терефар фикирда къуртӀа, гъаж-компания тӀал алай месэлайрихъ галазни чин чина акъазва. Кылди къачуртӀа, зияратчийриз вакцинация авунин кӀвалахдай кӀил акъудна, ракъун рекъерин транспортдин месэла, республикада зияратчийри вичикай сад лагъай сеферда менфят къачузвайди фикирда къурла, гъялна кӀанзамайбурукай я. Идахъ галаз алакӀалу яз кӀвалах дуьм-дуьз ва гъиле-гъилди тешкилуни чарасузвал ава. «Инсанриз и ва я маса дуьшуьшрихъ галаз чин чина акъурла, чпи-чеб гъикӀ тухвана ва нихъ элкъвена кӀандатӀа чир хъун лазим я. Виридал сад хъиз, гъаждиз фидай вахтунин ва элкъвена хъунин патахъайни информация агакӀарна кӀанда», - лагъана РД-дин гъукуматдин сад лагъай заместителди.

5. RIADAGESTAN.RU Гъаж-компания тешкилунихъ ва кыле тухунихъ галаз алакӀалу вири месэлаяр РД-дин Президентдинни Гъукуматдин къетӀен гуьзчивилик квай. РД-дин Гъукуматда гъаж-компаниядин тешкилатчийрихъ галаз са шумудра кӀвалахин рекъяй гуьруьшмиш хъана. Гъаждиз гъазурвал акунин сергъятра аваз динрин крарай Комитетди РД-дин Миннацдихъ галаз гъаждин месэлайрихъ алакӀалу авунвай «Дагъустан» РГВК-да 2 элкъвей стол тешкилна ва кыле тухвана.

6. DAGESTANRS.RU 2008-08-26 Махачкъалада гъаждиз аквазвай гъазурлухвал веревирдна.

«Эхъ, вилик йисара кылиз акъудиз тахъай крар хъана. И йисузни авиакеросиндин запасар авач, - тагъкимарна Бекмурза Бекмурзаева, - гъавилай и йисузни тухуз-хъунин кӀвалахда къецӀ гунар хъун мумкин я. Самолетрин керосин къачудай пул авач.

Идал алава яз Дагъустандин Авиалинийри хатасузвал таъминарунин карда техникадин жигъетдай са жерге истемишунар кылиз акъуднавач. Гъавилай гъялиз тахъана амай месэлаяр гъелелиг гъаф ама.»

«Баракат» компаниядиз алатай йисуз гъаф туьгъметар авунатӀани, вучиз ам цӀинин йисузни кылин туроператор хъанва лагъана, журналистри гайи суалдиз Агъмед-гъажи Мегъамедова жаваб гана. Адан гафарай фирмادихъ

ГЪАЖ – 2008

6 « ківалахин рекьерай хъсан теж-риба ава. Амма и йисуз ам килин туроператор яз экъечнавач. Эхъ, вилик йисуз «Баракатдихъ» самолета аваз зиярат тешкилуни ківалахда са къадар четинвилер хъана. Гъавилляй, идахъ галаз алакьалу яз, и жуьредин ківалахдихъ галаз адан са рафтарвални жедач. Адан ихтиярда анжах чилин транспортда аваз физвай зияратчияр тунва. Самолета аваз ківалах тешкилунал маса – «Арафат» - компания машгъл жеда. Пуд лагъай, «Кавказ» фирма лагъайтла, самолета ва чилин транспортда аваз зияратчияр тухунин патахъай и къве кардални машгъл жеда.

7. Газета «Дагестанская правда», 27.08.2008 «Гъаж – 2008: Къиле тухунин цийи шартлар». Авторар: Абдулла Сулейманов, Нина Мутавова.

Б. Бекмурзаев: «...Зи рикел алама гьикі алатай йисуз Гъукуматдиз зияратчияр хъсан къабулун ва тамам чкаяр чара тавунин гъакьиндай арзаяр гун патал инсанрин клереті физвайтла. Амма, квез тескикъзава, ихътин арзаяр гъамиша гъакьикъатдив къазвай бур жезвачир. Заз рикел сад ва мецел масад алаз лугъун кутугнавач, гъавилляй за хъайивал, авайвал суьгъбетзава. Пачагълугъди зияратчияр дуланмиш хъунин къадарар и жуьреда тайинарна: 4м² яшамиш жедай чка Мединада, 3,5м² Меккада, 1,5 м² Арафатдинни Минадин алачухрин шегъерра. Уьлкведи вичин къадарар тайинарзава, амма бязи гъурметлу дагъустанви зияратчийри, иллаки чпиз артух фикир гуз вердиш хъанвай «къамацри» вуч ийизва? Чпихъ галаз кьунвай ксарни гиззва ва миллионралди адетдин инсанрикай абуруз ухар хътин бур жезва. Абури тахтунал ацукъарзава, я туш хъи, алачухрин шегъердиз гиззва, ківачерик лагъайтла, къецил чилел инсан ацукъун, капі авун патал вегъенвай заті кутазава.

Чи пара гъурметлу зияратчийри вуч ийизва? Абури мугъманханайриз сухулмиш жезва ва туьнтдаказ «Баракат» фирмадин векилрихъ галаз рахазва, Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадиз наразивал къалурзава. Абури чпиз къетлен шартлар тешкилуни истемиззава, амма лугъун хъайитла, ихътин шартлар яратмишун патал «къетлен» пулар гуз кванзава. Къетлен шартлар кванзавани? 75 агъзур доллардихъ гъавизар, саунаяр авай мугъманханайра, хъсан члехи квалера дуланмиш жеда. Анжах вуна идахъ пул це! Арабар лагъайтла, килигиз мягътел хъана амукъзава: и ксар вучиз иниз атанвай бур я? Машгъл патал яни, тахъайтла ферз килиз акъудун патал?!

Гъайиф хъи, къецепатан уьлквейра чи ахлакъдин дережа акъалтла агъузди я. Инал гъакіни ихтилат чи халкъдихъ кутугай тегъердин марифатдинни ерияр тахъуникай ва жавабдарвал аннамишиз алакъ тавуникай физва. Гъаж-им инсандин ниятрин мишвал алцумун я. И кар рикелай алудна кландач.»

7. Газета «Дагестанская правда», «Хатасузвилелди ва тешкилувилелди зиярат къиле тухун», 13.11.2008. Автор: Абдулла Сулейманов.

Накъ РД-дин Гъукуматдин сад лагъай заместитель Низами Къазиеван регъбервилик кваз гъаждиз гъазурвал акулунин ва ам къиле тухунин месэлайриз талукарнавай совещание къиле фена. Заседанидин карда зиярат тешкилуни къуьн кутунвай са къадар министерствойринни ведомствойрин векилри иштиракна.

Гъаждин тешкилатчийри гъихътин ківалах тухванатла, идан гъакьиндай РД-дин Гъукуматдин динрин крарай Комитетдин председател Агъмед Мегъамедова суьгъбетна. Адан гафарай зияратдиз гъазурвал хъсандиз акунва.

8. Газета «Дагестанская правда», «Гъаж вилик фин: къаришмадай селигъадиз», 05.12.2008

Виклегъдаказ лугъуз жеда хъи, Дагъустанда гзаф къадар идараярни министерствояр желбна хъиз, тешкилувили зурба къуватар эцигъзавай мад са мярекатни авач. РФ-да зияратчивилел гълтайла вилик жергейра авай дагъустанвийрин активвал акурла, гъаж вириданди, лагъайтла жеда, гъатта гъукуматдин ківалахни хъанва.

Гъаж тешкилуни месэлаяр гъялуни карда куьмекдин гъил гъамиша республикадин члехибур яргъи ийизва. Зияратдихъ галаз алакьалу гъар вуж хъайитлани виниз тир дережадиз кажна гуьзчивилик кутазава, лап куьлушуйлуярни кваз фикирдиз къачузва. Икі, са шумуд йис я РД-дин гъукуматдин Председателдин сад лагъай заместитель Низами Къазиев къиле акъвазнавай махсус гъукуматдин комиссия кардик кваз. Заседанийрин комиссийрал алайла, а кардихъ инанмиш жезва хъи, абури гъакі твар паталди тухузвай бур туш.

...Къуй са тлимил вахтуналди, амма къецепатан гъукуматдиз чи ватангълийрин члехи десте, саки 2 агъзур кас къван рекъе туна кланзавай. Сифте чкал, лугъудайвал, члур хъанач.

Бакудиз, бязи идарайрин куьмекдалдини Махачкъаладин ракъун рекъерин отделениди адет хъанвай къайдадилай элячйна, мадни вагонари гилиг хъувуна, Азербайжандин меркездиз къван агакъарай рехъ хъсанди хъана.

И чешнедалди лугъуз жеда хъи, дагъустанвийривай тешкилувал меде-нидаказ къиле тухуз жезва. Вири фикирдиз къачунвай, гъатта куьлушуйлуьйрал къван, зияратчийриз виридаз сад хътин парталарни ганвай. Вири рейсер, лугъудайвал, галклиз жедай са чкани квачиз килиз акъатна. Зияратчияр Саудовский Аравиядиз сагъ-саламатдиз агакъарна.

Гъаж-им гъакіни сабурувилини мектеб я, адан куьмекдалди мусурманар элкъвена кьунвай дуьньядиз марифатлу, медени вилерай килигзава ва и тегъер кардик квай гъукуматрин институтрини эгечзава. Зияратчийрихъ галаз алакьалу вири идарайри-абурун къадарни тлимил туш-им паспортринни визайрин куьллугъ, таможенникар, пограничника, транспортрин инспекция, виликдай «Дагъустандин Авиалиния» - чпин адетдин къайгъуяр куьлухъди туна, сифте нубатда гъаждиз физвайбурун крадал машгъл я.

9. 24.12.2008, 13:38, РИА «ДАГЕСТАН», Вефадер Меликов, РД-дин Гъукуматдин къвалав тешкилнавай динрин крарай Комитетдин председателдихъ галаз интервью:

– Агъмед Мегъамедович, квез хабар тушиз гъаждиз фейибур хъанани?

– Ахътинбурни авай, амма тешкил хъанвай гъларикай, санлай къачурла, чун хабардар тир. Дагъустандин агълияр маса регионрайни фена. Чаз авай малуматралди абурун къадар къве агъзурдав къван агакънавай.

– 2008-йисан гъаждиз акъазвай гъазурлухвиликай квевай вуч лугъуз, гъихътин къимет гуз жеда? Йисандавай йисуз гъялиз тахъана амукъзавай месэлаяр гъибур я?

– Гъелбетда, ківалах къвердавай хъсан жезва. Чна, динрин крарай Комитетди лагъайтла, и гъерекат тешкилуни ківалахда куьмекчийри хъиз, гъамиша малумзава, тешкилзавайбуруз куьмек гуз гъазур я.

– Декабрдин гъи юкъуз, белки январдин, квевай регъятдаказ нефес къачуна лугъуз жеда, 2008-йисан гъаж-миссия акъалтлава лагъана?

– За фикирзавайвал, гъаждин гъерекат январдин юкъвара акъалтла, гъикі хъи, инсанар элкъвена хквез эгечнава ва геж хъайи дагъустанвийр январдин юкъвариз агакъда.

Массовой информациядин такъатра гузвай и жуьредин хабарар бес я, анжах са кар хиве къуна кланда бязи вахтара гъакьикъатдив такъазвай фикирарни жезва. Чна садрани къведра журналистриз теклифначир, чакай ихътин жуьредин хабарар гудайла диндин идарадай чирун лазим я. Гъакьикъат чириз кланзавай гъар сад патал чи ракларар ачух я. Ятлани са бязибур кхъинни мумкин я: «дингълийрин истемешунар кваз къуна, алай йисуз зиярат тешкилуни патахъай жавабдар тир туроператорри – «Кавказ», «Баракат» ва «Арафат» - векилвалзавай идараяр са офисда жедайвал авунвай. Гъа иниз Диндин идарадин гъаждин отделни хканвай...skavkaz.rfn.ru 11/06/08 11:12» Белки, виликдай ДУМД-дин гъаждин отделда ківалах авур куьллугъчияр чпи гила винидихъ къейд авунвай турфирмайра ківалах ийизвай бур акурла, ихътин хабарар гузвай журналистриз гъаждин отделни гила а адресда авайди хъиз хъанва жеди. Ваъ, чна мад сеферда алава яз хабар гузва, гъукуматди са шумуд йис идалай вилик зияратчийрин месэлайрал турфирмаяр машгъл хъунин патахъай къарар къабудайдалай куьлухъ, ДУМД-да гъаждин отдел кардик кумайди туш. Виликдай гъаждин отделдиз регъбервал гуз хъайи Магъди-гъажи Мутаилов гила чирвилер гузвай центрдин къиле акъвазнава, Мегъамед Мачилаева лагъайтла, мусурманар пак чкайриз тухунал машгъл тир турфирмада ківалахзава. Амма им чун гъаждин месэлайрикай мишхиз къерех хъана, къакъатна акъвазнава лагъай члал туш. ДУМД-дин канонический отделди гъаж дуьз къиле тухунин патахъай инсанар гъавурда твазва, идахъ галаз алакьлу

яз малум литература акъудзава, чавай хабар къаз атай гъар садаз меслят къалурзава, гъавурдик кутазава – и кар патал диндин идара, канонический отделни ава. Дагъустандин муфтийдин заместителрикай сад тир, зиярат тешкилуни кар хъсандиз чизвай ва вич гъаж тешкилзавайбурукай тир, ДУМД-да республикадин исламдин учебный заведенирихъ галаз алакьалу месэлаяр гъялзавай, Агъмад-гъажи Мегъамедовани исламда хъсан чирвилер авай ксар зияратчийриз куьмек гун патал рекъе твазва.

Инал са кар къейд ийиз кланзава, эгер алай йисуз Россиядай гъаждиз 25 агъзур зияратчи рекъе гъатнатла, абурукай 80 процент, яни 17-18 агъзур касдив къван агакъна дагъустанвийр тир. Муьжуьд агъзур кас Диндин идаради къалурай меслят авур пуд турфирмадай фена, амай клуьд агъзур гъарма санай фена. Гъарда вичи хъянава, гъавилляй ша чна сада-садаз гъурмет ийин, нагагъ рекъе татугайвилер арадал атанатла, Диндин идарадин абурухъ галаз вуч алакьа ава тахсирар кутаза? Гъаждиз рекъе гъатиз ківачин хъанвай вахтундани Диндин идарада авай телефон зенгери хъиткъинзавай: «За кве октябрдин сифте къилерай документар вугайди я, зи виза агакънани?» «Зани папа гъеле гата амаз кве документар вуганай, чи паспортар гъина ава?» Инсанриз гъатта чпи нив, гъиниз документар вуганватлани чизвач, ихътин гълара важиблу ихтилатрикай вучтин маракьлу суьгъбетар ийиз жеда. Итиж патал куь мукъва-къилидивай, къуни-къуншидивай жузуз: «Вун гъаждиз феи турфирмадин твар гъима я?» Ада Диндин идарадин гуьгъуьниз тийидай жуьредин экъуьгъун жедач, вичи икьрар нихъ галаз кутлунайди ятла адакай хабарсуз яз амукъда. Аллагъдихъай кичле хъухъ, мусурманар.

Им са йис туш Диндин идаради са жуьрединни документар къабул хъийин тийиз, ДУМД-дин куьллугъчийриз чпин махсус ківалахрал машгъл жедай мумкинвал хъанва. Чун ахътин фикирдал къевезва хъи, чи мусурманривай къени чеб гъина, гъикі дуланмиш жезватла къил акъудиз жезвач. Нагагъ Мина дереда, багъишламиша, туалетдив яргъи десте акъвазнаватла, къенез гъахъна ана яд авачиз акурлани, анайни абуру гъарайзава: «Къайдасузвал тушни? Диндин идара гъиниз килигзава?» Тлавафдин вахтунда са нин ятлани пул авай кисе чуьнуьхъитлани, ДУМД-дик тахсирар кутазава, гуя тагъкимарнач, эхирки, мискидин ракларални акъвазун лазим я, виридан ківачин къаларални сумкайрал гуьзчивал тухуз... агъзурралди дагъустанвийри тлаваф, саю ийидайла, икі хъанайтла садани са шейни квахъдачир.

Язух халкъ! Къуй Аллагъ-Таалади чи гъаж къабулрай ва чи тахсиррилай гъил къачурай! Къуй Аллагъ Таалади и йисуз иштирак авур виридаз члехи сабур, къуватар гурай ва абурун хъсан крарай камаллувал артухаррай къведай йисуз гъаждин ківалах генани хъсанди жедайвал!

ДУМД-дин администрация dumd @ mail.ru

ЧАН АЛАЙ МАХЛУКЪАТДИЗ Я ГАФУНАЛДИ, Я КАРДАЛДИ ЗИЯН ТАГУЗВАЙДИ ХАЛИС МУСУРМАН Я

Гъадис

ХЦИ МЕСЭЛА

КУЪРЕЛДИ: Эхирки диндиз, ам раиж авун патал, ракларар ачухна (80-йисарин эхирра). Дагъустанда тади гьалда цийи тешкилат арадал гъана. Жуьреба-жуьре йисара гъар жуьредин тварар алаз, гагъ са, гагъни маса идарайрихъ галктуриз хъайи и тешкилат диндин месэлайрал машгул хъун лазим я (и тешкилат вуч патал арадал гъайиди ятла я гъавурда акъаз, я тваз хъун мумкин туш...). И тешкилатдин, гуьгъунлай Комитетдин кьиле алай вахтунда Агъмед Мегъамедов акъвазарнава, ада фикирзавайвал, Комитетдин асул мурад «гъукуматдинни конфессийрин арада авай алакъайра гъукуматдин политика кечирмишун я. Комитетди гражданрихъ авай намусдинни динриз ибадат авунин азадвилдин гъакъиндай чпиз ганвай ихтиярар кечирмишуниз гъукуматдин къурулушрин идарайрихъ, диндин тешкилатрихъ, кватлалрихъ галаз рафтарвилер хъунин карда консультативный къайдада куьмек гузва, республикада динрин гьерекадрихъ авай гьалар фикирда къуна, мониторингар кьиле тухузва».

Анжах и жуьредин мониторингрин фикир гайила, гзаф динэгълияр ихътин са суалди гъелекзава: Комитетдин кваллах вичин кьилин метлебдив къазвайди яни, динди къуллугъчийринни гъукуматдин арада битаввал тешкилзавани? Гъавурда акъадайбур патал и суалдиз жаваб гун патахъай са шумуд мисал гъин, гъа ибур бесни кваз жеда.

Малум тирвал, РД-дин Гъукуматдин патав гъаждин Совет 2004-йисуз тешкилна.

Идалай вилик Комитетди агъзурни вад виш кас гъаждиз Саудовский Аравиядиз агакъ тавунин себебрин гъакъиндай веревирдера активвилелди иштиракзавай. Комитетда авайбуру аниз ДУМД-дин «терэфдарар», месела Хасавюрт шегъердин Кьилин мисклиндин имам Мугъаммадсайид (рагъметлу) ва мсб. кватлал, диндин къуллугъчийр шаддаказ гваз экъезвайтла, ДУМД-дин кьилиз, я адан къуллугъчийриз чпиз эвер гун тавун кьилиз акъатнач.

Мадни и тегъерда, 2008-йисуз Комитетди ДУМД-дин кваллах веревирд ийизвай, абурун нетижаар къазвай совещание тухвана, амма ДУМД вич анал алачиз. И кардикай садазни хабар ганач, я ДУМД-дин кьилиз, я адан

Комитетди «диндай»

журналистриз. Зарафатдин мисал ава: «Зун авачиз, зун эвленишна», амма Комитетдин вичин къене гъихътин гьалар арадал къезватла, ам хъуьрез жедай хътин гъакъикъат туш.

«Къил акъат тийидай» Комитетди ноябрдин эхиррай тешкилнавай конференциядал Къ. Ханбабаева, РД-дин Гъукуматдин патав гвай динрин крарай Комитетдин 1-заместителди, ДУМД-ди тухвай экстремизмдиз акси кваллах тахъай мисална.

Ханбабаевавай хабар къаз кланзава, акл хъайила вуч патал экстремистри Сайидмугъаммад-гъажи Абубакаровалай эгечна, Курамугъаммад-гъажи Рамазанов, Абдулла-гъажи Алишаев къерехна. Белки, Къафлан Ханбабаеваз и яна кьиникърихъ вагъабитар-экстремистар ваъ, политикадрихъ галаз алакъалу къуватар галайди чизватла? Комитетдин и жуьредин тепилмиш хъунрик «Дагъустандин зияратчийр гъаж тешкилунал нарази я» лагъай макъалани акатзава. Ана «динрин крарай Дагъустандин Комитетдин гъукуматдин къурулушдин идарайрихъ галаз алакъалу кваллах тухунай отделдин начальник Ирада Шихзаевади вилик амаз лагъана хъи, бес тамам хабар са гъафтедилай гъазур жеда... Гъакъикъат ачухайтла, - лагъана ада, - адет яз Дагъустандай гъаждиз са тлимил инсанар физва, гъикл хъи, абуру чпин документар зиярат тешкилуни патахъай официалнидаказ жаваб гузвай дагъустандин Диндин идарадилай элячна гъазурзава.» Алапат я, диндин идаради зиярат тешкилуни патахъай гъикл жаваб гун лазим я, нагагъ ДУМД-дивай гъаж тешкилуни кваллах къакъудунин месэлада Комитетди 2004-йисуз, чна винидихъ лагъайвал, активвилелди иштирак авунваз хъайила. Акъазвайвал мад ачухдиз ДУМД-диз акси акъвазарзава.

Инал суал къезва, гъакъикъатдани Комитет квел машгул я? Адан векилвал гъихътинди я: белки, Дагъустандин общество ДУМД-диз акси акъвазарун ятла?!

«Ас-Салам» газетдин редакциядин къуллугъчийрин фикир

ГАЛАЙ-ГАЛАЙВАЛ:

2008-йисан 19-ноябрдиз Дагъустан Республикадин динрин крарай Гъукуматдин Комитетди «Кеферпатан Кавказда динар ва динрин тешкилатар гражданвилдин ислягъвал ва миллетрин арада меслятвал хъунин себебрикай сад хъиз» твар алай конференция кьиле тухвана.

Конференциядал республикадин жуьреба-жуьре хилерин векилар авай: пресса, тарихчийр, востоковедар, меденият ва адетар ахтармишзавайбур, гъукуматдин идарайрин кьилер, чпи пешекарри хъиз кьиле тухузвай мярекатдал гъанвай материалриз къимет гузвайбур ва месэлаяр гъялуни гъакъиндай кваллах тухузвайбур. Маса гафарал лагъайтла, республикадин гзаф савадлу къатарин веревирдер конференциядал кваз къун патал лазим тир вири шартлар тамамарнавай.

Вири селигъадаваз, сад-садан гъавурда акъазвай тегъерда гатлумавай. Конференция алимри авур маналу докладрикайни, гайи теклифрикай ибарат пленарный заседанидилай ачухна. Ам акъалтларайдалай къулухъ материалар секцийрал веревирдзавай, инал лагъайтла, гъардаз вичин, масадалай аслу тушир фикирар лугъудай ихтияр авай.

Вири гъа планда къалурнавайвал кьиле фин мумкин тир, анжах са АММА тахъанайтла.

РД-дин Гъукуматдин динрин крарай Комитетдин председател Къафлан Ханбабаева секциядин руководител хъиз, доклад ийизвайбурув гъуьрметдивди эгечизавай, гъатта элячизавай темайрайни, амма вагъабизмдин, Исламдин къуватар адахъ галаз тамамдаказ жонг члугунин чарасузвал арадал

атанвайдакай рахайла, ам гъасятда вичи къунвай терэфдикай яргъа хъана.

Ханбабаева гъиле-гъилди рахазвай докладчикриз авун лазим тир гъуьрмет къуни такъуна, абуруз къарши суалар гуз, къатлалай атлуз, абурувай дуьздаказ веревирд ийиз, чпин рахунар акъалтлариз тан тийиз хъана. И гъуьрметсузвилезни килиг тавуна, элкъвей столдихъ веревирдер кьиле физвай ва вагъабизмдиз акси кваллах тухунин патахъай гъарда вичин кьилдин фикирар лугъузвай.

Ахпа конференцияда иштиракзавайбурукай са жегъил руша, ина авайбуруз аксивал къалурналди, Исламдин вилик вичи вагъабизмдиз майилвалзавайдакай лагъана, анжах я Ханбабаева, я адан терэф хуьзвайбуру и рушаз са жуьрединни туьнбуьгъ авунач. Секциядин руководител Къафлан Ханбабаева ихътин гъахъсузвилериз рехъ гуналди жуван наразивал къалурна ва инал арадал атанвай гъуьжетар къатлал хъиз, жува рахадай ихтияр къачуна, идалай къулухъ илимдин яб акалунар къаришмадин акъахъай гъуьжетриз элкъвена.

Тарихдин гъахъсузвал инкар авун патал Исламда вагъабизмдиз чка авачирдан гъакъиндай, ам Исламдик кутун тавун, вагъабизм Ислам туширди «къенепатан ягъ-ягъунрин, аксивилерин къаршида чеб-чпиз къаншар акъвазарзавай» къалп затл тирдан патахъай тезис гваз экъечна. Къафлан Ханбабаев захъ элкъвена, суалар гуз зун алудиз эгечна зи рахунар къатлалай. Саклани зи вилик пад къаз тежедайла, «къафланован» аудитория хъиле бамишиз гатлума, эхирки инал алай бязибуру за къунвай рекъиз акси келимаяр лугъуз эгечна.

Зун патал им гуьзлемишни тавур кар хъана. Зи гъатта гъич фикирдизни атанвачир, илимдал машгул инсанри, «политтехнологивай» яд цианистый калийдин академна хъиз, гуя и шейэр чеб винел патан акунрай чир тахъун себеб яз сад хътинбур я лагъана, тести-къариз тадайди.

Зи дуьз фикирар къатлалай гъар сад за атлузвай, гъикл хъи, вагъабитрин илимар Исламдиз мукъва авун намуссузвал я. Ханбабаеван терэфдал алай бязибуру зи фикирар инкар ийиз жедай маса рекъер жагъун тавурла, тестикиз хъана, гуя вагъабизм Исламдиз такъазвай жуьредин илим я лугъуналди, зун экстремизмдиз акси кваллах тухузвай РД-дин Президентрин фикирриз къарши экъечнава... Якъин, и бязибуру начагъ къанажагъ авайбур я, я туш хъи, гъикл хъун патал тапшуругъ тамамарзавайбур я...

Ахътин фикирдал къезвай хъи, вагъабизм вилик тухун патал пулдин, я туш хъи маса такъатар лазим хъезмач, гъикл хъи «политикадал алверзавайбурун» тайин тир паюни адаз лазим къайдада куьмекзава. Гъуьжетрин вахтунда Ханбабаев гъатта вагъабизмдин адвокатдин терэфдал элячиз са тлимил амайла, залда са ни ятлани риклел хкана, гуя секциядал веревирд авуна кланзавай тема диндинни политикадин экстремизмдиз акси экъечлуни карда тежриба ва алай вахтунин хци месэлаяр веревирдзавайди фикирдай акъуд тавун хъсан я. И гъуьжетрин иштиракчийрикай бязибуру лагъана хъи, нагагъ диндин къуллугъчийрал экстремистри гъужумзаватла, абур ягъунин лишан

жезватла, абуру им хъсандиз кваллахзава ва абурукай обществодиз хийир ава лагъай члал я. Им Ханбабаеваз са акъван хуш атанач и келимадриз баянар тагана ада ихтилат маса патахъ элкъуьрна. Эхирки, зи фикирар члугунин къаст кьилиз акъат тавур Къафлана, вичи-вич тухунин тегъердин кутуг тавурвилезни килиг тавуна ва вичин интересар хуьдай маса рехъ тегъигъайла, вири алай чкадал заз экстремист лагъана, зи теклифарни гъакъикъатдин уьмуьрдивай яргъа бинесузбур тирди тестикириз клан хъана. Зи сабурулувили вич мадни къапарай акъудай, вичин «илимдин тайин мурадрихъ агакъарунин къайда» и агъвалатди раиж авурла, ада официалнидаказ малумарна хъи, мумкин я зи доклад чап тавун, амма и гафарин гъакъиндай вичи жавабдарвал члугъазвайди аннамиш авурла, туьклуьр хъийидайда хъиз алава хъувуна: «нагагъ ана гъукуматдиз акси са вуч ятлани аваз хъайитла». Идалди ада нубатдин сеферда зи намусдик хкладайвал авуна, гъукуматди акси акъвазунин гъакъиндай кирсеба тахсир кутуна, гъикл хъи за акси яз, дин экстремиствилдин хилерикай хъунин интересрин терэф хуьзвай. Жуван докладдикай рахайтла, гъакъикъатдани а кардал фикир желб ийиз кланзава хъи, адан асул кар алай тезисар за жуван макъалада кьиле тухузвай ахтармишунрикай тир. Абурукай сад «Российский следователь», твар алай вирироссиядин илимрин докторвилдин твар къачун патал ВАК-ди теклифнавай журналдиз, къвед лагъайдини и мукъвара акъатай Вирироссиядин илимдинни практикадин конференциядин «Милли ва полити-

ХЦИ МЕСЭЛА

№... Дело тухузва

кадин экстремизмдиз акси метлеблу месэлаяр» тIвар алай кIватIалдик акатнай. Ахьтин фикирдал къвезва хьи, гуя и изданийрин чапханаяр экстремизмдизни вагъабизмдиз акси месэлайра, абур илимдиз акси, практикадивай яргъа, къуру формаикай рахунрал бинеламиш хъанвайбур хъиз къалуриз гъавалат хъанвай Ханбабаеваз къванни дережа авачирбур я.

Са кардай къил акъатзава, виликдай вагъабизмдиз, экстремизмдиз акси экъечIзавай Къафлан Ханбабаева, и касди, собранидал къил акъат тийидай хьтин тереф къуна, докладчикдин, вагъабизмдиз акси экъечIзавайдан адресдиз акси рахунар вучиз ийизватIа, гъатта гуьужетарзавай, вагъабизмда расалмиш жезвай бязи тезисрин тереф хуьз.

Вагъабизмдин асул чин ачухунин карда теклифнавай докладдив Ханбабаев икI эгечIунин себебар заз чир хъана, дуьзбур туш лагъайтIани, авай гъакъикъат я ва абур агъадихъ галай тегьерда ачухиз жеда.

Са патахъай Ханбабаев экстремизмдиз ва гуж гъалиб авунин кардиз ачухдиз акси экъечIзава, гъа са вахтунда гуж гъалиб авунин кардивай яргъа тир ибадат ийизвай вагъабизмдин адет хъанвай къайдада къанундин терефарни я, идалди вагъабизмни Дагъустанда адет хъанвай къайдада ибадат ийизвай Ислам сад-садаз къарши акъвазарзава, конфессийрин арада абур вилик тефидайвал, къуватдай вегъидайвал чаравилер тун ва тешкиллувал чIурун патал;

Муькуь патахъай Дагъустанда адет хъанвай къайдада Ислам мягъкем тахьунин ва ам вилик тефинин терефдар тир адаз вагъабизмдин вири илимди ганвай къиметдикай конференциядал веревирдер авуна кIан хъанач;

Ва пуд лагъай патахъай, вичиз менфят къачуз жедай фикирар вилик амаз гъазурна, абур тестикъ ва къилиз акъудун патал, «илимдал бинеламиш хъана ачухдиз акъудун» гележегда обществодин фикиррал бинеламиш хъана уюнар авун я.

**Макаали АЛИЕВ,
ДГУ-дин уголовный
правоводин ва
криминологиядин кафедра-
дин соискатель,
ДИУ-дин юрист**

Ханбабаеваз къванер... кIватIдай вахт атанва

Илимдин конференциядал экстремистрин тереф хвена хъиз, Ханбабаеван ажугъди, гъалдарзавай рахунри, гзаф-тIимил чун мягътеларна. Амма Къафлан Ханбабаеван тIварунихъ вагъабистри сайтда, «тамун стхайрин» чина-Интернетда ганвай «Алим хиперин меслятар» къил алай макъалади чун пагъ атIана туна. Бинедай, саданни хатур амуьк тавун патахъай чаз ам инал гъиз кIанзавачир, анжах чалай, журналистрилай гъейри, бажагъат са ни ятIани и сайтдиз вил вегъеда. Гъавилияй гуьурметлу кIелзавайбур, и алимдин, Комитетдин къуллугъчидин «яратмишунриз» квевайни къимет гуз жеда.

«Алим хиперин меслятар»

07.01.2009

Эхиримжи вахтара диссертацияр «хуьн» муддиз элкъвенва. Рамзан Къадиров илимдин кандидат, гуьгъуьнлайни доктор хъайидалай къулухъ, Россиядин илимдал чIехи, ягълу квай хаш эцигайтIа жеда.

КГБ-дин патриарх Ридигеран сурал хъиз. Амма исятда ихтилат абурукай физвач. Илимдин кандидат лагъай тIвар исятда гзафбуруз чпин ичIи визиткайрин чинар ацIурун патал чарасуз я.

Нагагъ «кандидат» ятIа, акъуллуди я. Фикир гайитIа «кандидат» Г... (адан тIвар ва фамилия такъан, -ред.) адаз неинки вичин кандидатскийдин тIварни чизвачир, гъатта ам гъина, мус хвенатIа хабарни авачир. И кар ада банкетдал хивени къунай. Идалай къулухъ, гъелбетда, пуларихъ ва коньякрихъ адалай докторвилин «диссертацияни» хуьз алакъна. Мумкин я докторвилин диссертацияди материалар вич гуж гъалиб авунайни къачагъвилерай дустагъда ацукъарайла гъана кIватIиз эгечIна.

Ва эхирки гъамишалугъ под-полковникрин-П... (тIварни фамилия къазвач,-ред.) жергедавайда са нефесдалди, чарадан кIвалахдай, ингилис чIалай «тахъай мисална» диссертация хвена. Автордин рикелай, гуя эхирра материалрин чешмеяр къалурун алатна.

И тегьерда тапан илимдин кIвалахар йисан къене мусибатдинбур кхъизва. Кандидатвилин дережаяр, белки, яргъал хуьрера авай уборци-цадихъни дояркадихъ авач жеде.

«Кандидат» хъунин шадвал 5000 доллардилай артух ва докторвилинди 10 000 доллардив агакъзава. Авайвал лугъун хъайитIа, хъсан фермердивай бегьер кIватIдай вахтунда вичиз диссертацияни къачуз жеда. Ахпа, месела, адавай «илимдал бинеламиш хъана» калер ацаз жеда. Ида муаллимдиз студентар «ацадай» ихтияр гузва.

«Аттестациядин къилин комитет» вири и «кIвалахар» гадарзавай илимдин чIехи «зирзибилдиз» элкъвенва. «Диссертация» фин патал ВАК-диз 1000 доллар гана кIанда, галкIин тийидайвал ва ви «кIвалахни» тестикъда.

Ингъе куь вилик вад декъикъадилай илимдин «кандидат» акъвазава. Ам алимдин советдин вилик жакъванвай пенжекни алаз, туьтуьна галстукни аваз, пIузар зурсаз, вилегъ хъун патал вилик амаз сагъ са бутылка къванди хъвана акъвазнава. Гила ам генани бейхабар я. Илимдин регъбер лагъайтIа, кисна, гуьулягъ хъиз, советдин амай членрихъ галаз ацукънава. «Гъили гъил чухъуда». Патав гвай аудиторияда, саки месэла гъялнавайди хъиз, бутылкаяр эцигзава.

Якъин, диссертациядин тема цийивилелди

чара ийиз жеда: «Сергъятрал алай тарарин чIехивилиз вацран экуьни ийизвай таъсир». Защита патал тезисар ацIана ава, амма «диссертанти» «илимдин» кIвалахдал гьер кIвадриз, вичи-вичикди бизнесуз ихтилатар мурмурзава

Алимдин советдин суалар вилик амаз гъазурнава. Жавабарни гъакI. Амма «диссертанти» жавабар акадарнава ва сакIани дуьз лугъуз жезвач. Къуьгъуьрни гъавурда акъада, N къадардин долларнихъ яргъалди тефин патал студентрин рефератрай «хчIалнава». Я туш хьи, философиядин хел. Диссертациядин ахтармишунин тема «Кирпичдин философия. Месэлаяр гъялуни рекьер». Диссертационный советди членри акъуллу чинарни авуна диссертация тестикъзарзава ва и зегъметдин материалар философский факультетда кIелунин пособие (кIватIал) хъиз ишлемишун меслят къалурзава. Гила студентриз 50-100 доллардихъ сагъ са спецкурс хъана, монографияни къачун лазим я абуру, ам лагъайтIа студентри умуми регъятханайра кIелда.

Я туш хьи, месела, гъа вич, дагълара лугъудайвал, гъайван-духтур, нинкиле акъвазнаватIа, гъадаз килигна – М... (тIвар ва фамилия къазвач). Докторвилин тема «кирпичдин философиядиз» мукъва я – «разивилин теория». Гъа и къайдада адаз «наразивилин теорияни» лугъуз жеда, я туш хьи, «рази жедай къайдадин теория», мана дегиш жезвач. Студентрин чIалалди лагъайтIа, М...дин лекцийрин курсунихъ яб акалайла «зегъле къакъуддай тIурфан» я. Авторди бизнесуз ихтилатар 1,5 къене авуна, тупIай тема фтIиниз, студентар лагъайтIа гуьгъуьнин тарсариз атанач.

Я туш хьи, тарихдин илимдин кандидат Х... Ина вири якъин я. И бейнивандиз талгъайтIани жеда. Ам Гонодода калерив фена кIанзавайди я, амма министр яз гъелек жезва. Авайвал лагъайтIа, адан нехир калерилай кIусни артухди туш.

Гъа икI гзафбур я. Зоологический собранида нин яб къуртIани ам вирира дагъма алай «кандидат» хъиз акъвазарнава. Къве сеферда ацукъайбурун къулухъ докторскийра гала.

Идахъ галаз алакъалу яз, къемеде, амма гъакъикъатдани хъайи ихтилат рикел хквезва.

Самолетдин трапдал хуьчIуьк гьер кутунвай къуьзек хкаж жезва. Стюардессади гьер гваз гъиниз физва лагъана, хъилелди гайи суалдиз, къуьзуьда секиндив жаваб гузва: «Гъайван ина авач, гъайванди ана диссертация хуьзва».

Ингъе, Муху Гимбатович, куь идеология – марифатдин, ахлакъдин ерияр социальный дестедиз, группадиз, классдиз, политический партиядиз мусурманрихъ галаз са алакъани авачирди.

Преподаватель

Къафлан Ханбабаев, Джамаат «Шариат»

Къил акъат тийидай Комитет

Дагъустан Республикадин Гьукуматдин къурулушдик динрин крарай Комитет ква. И идаради гъикI кIвалахзаватIа фикир гайила, акI жезва хьи, адан тIвар гъакъикъатдив такъазвайбурукай я. Яз Комитет конфессийринни динрин арада алакъаяр къадайвал хуьдайди хъун лазим я. Гъакъикъатда икI яни? Шачна къил акъудин.

2008-йисан 3-декабрдиз гъар йисуз Комитетди нетижаяр къазвай пресс-конференция тухузва. Яни йисан къене вуч кIвалах тухванатIа лугъузва («Молодежь Дагестана» газетдин 5.12.2008-й. №48, 8-чин). Йисан нетижаяр къадайла, гъа-миша хъиз, диндин месэлаяр республикада са кутуг тавур тегьерда, са гъарай-эвер хъиз къалурзавай журналистриз эвер гузвайди я. Исламдин СМИ-йрай са журналистдизни эвер гузвач. Ида а кардикай лугъузва хьи, Комитетди Ругъанияр кваз къазвач ва республикада диндин патахъай жаваб гузвай идара тирдай къазва. Абурун рикелай а кар алатзава хьи, (газетда къарагъарзавайбур къуртIа) са месэла-ни Ругъанияр бейхабар яз гъялна кIан туш. Гъаждин месэлайрал гъалтайла Комитетди гьукумат хабардар авун патахъай иштиракзава. Литературадал гъалтайлани гъа и къайда тикрар жезва. РД-дин Гьукумат динрин крарай Комитетдин председател А.Мегъамедован фикирдалди, мукъвал вахтара Комитетда экспертный Совет тешкилда.

И экспертрикай гъихьтин хийир жеда, нагагъ абурун арада вагъабизмдиз акси тушир вилерай килигзаватIа? Комитетдин векилди къейд авур малумат гъин инал, гуя Диндин идарадин гуьзчивилик 30% мискинар ква лугъун. Чна тестикъзавайвал информация кIватIдайбур ава, анжах дуьздаказ малумарзаватIа, чун акси туш, къуй кIватIрай, амма тапанбур вучиз гуда?

» 12

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Къурамугъаммад-гъажи
РАМАЗАНОВ

Вагъабитар вуч ксар я?

Аллагъ-Тааладихъ галаз алакъалу месэлаяр

Эвел – алатай нумрайра

Суал: Мавлидар келун Исламдихъ галаз къазвани?

Жаваб: Эхъ, къазва. Мавлидрал мусурманри назм (Пайгъамбардин ﷺ тарифар авай шиирар), Къуръан келъзава, Расуллагъдиз ﷺ салаватар гъизва, келъзава, Аллагъдин твар къаз зикирар ийизва, гъакни санал тлуън незва. Ни и крар Ислам диндихъ галаз къадайбур туш лагъайтла, гъада Къуръанни Сунна, яни Ислам вич инкар ийизва.

Эгер мавлиддин вахтунда шариятдихъ галаз къан тийидай крар ийиз хъайитла, къуй абур негъ авурай, амма

мавлид вич тахсиркар тавурай.

Комунистрин девирда, 70 йисан муддатда, Исламдикай ачухдиз лугъун къадагъа тир. Эгер инсанри мавлидар тавуртла, абуруз Пайгъамбардикай ﷺ, адан умуърдикай, хизанрикай, сифетрикай, ада къиле тухвай женгерикай гъинай хабар жедай! Пайгъамбар ﷺ виниз хкажзавай, адахъ кланивал артухарзавай межлис Исламдихъ галаз къан тийидай цийивал лугъузвабур Исламдин душманар я лугъуз жеда.

Суал: Эхиримжи вахтара Пайгъамбардивай ﷺ шафаат (заступничество) тлалабдай ихтияр авач, мавлидрал и кар ийизвай мусурманар мушрикрис тешпигъ жезва лугъудайбур пайда хъанва. Абур гъахъ яни?

Жаваб: Ваъ, туш. Эгер гъакл тиртла, Пайгъамбарди и кар сифтени сифте вичин асгъабриз къадагъа ийидай. Цуд йисан къене Пайгъамбардиз ﷺ къуллугъ авур адан асгъаб Анаса Аллагъдин Расулдивай ﷺ ихтин тлалабун авунай:

«Я Аллагъдин Пайгъамбар! Зи патахъай Къияматдин юкъуз шафаат ая!»

Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ адаз ихтин жаваб ганай:

«Аллагъдин разивал аваз за и кар ийида».

И гъадис виридаз чизва. Ам чал ан-Насаиди агакъарнава. И гъадисдихъ хъсан иснадни (ам агакъарнавай ксарин силсила) ава.

Абу Фирас Рабиат б. Каъба Пайгъамбардивай ﷺ хабар къуна: «**За вавай заз Женнетда ви дуст (патав) жедай ихтияр гун тлалабзава**». Аллагъдин Расулди ﷺ адаз ихтин жаваб ганай: «**Акл ятла вуна заз гзаф къадар суждаяр авуналди ви нефсинихъ галаз женг чугъаз куъмек це**» (Риязу-с-Салихин», 106- гъадис).

Байгъакъиди ахъайзава: «Пайгъамбардин ﷺ женгинин юлдашрикай сад Саваб б. Къариба Расуллагъдивай ﷺ тлалабдай: «**Вун Къияматдин юкъуз заз шафаат ийидай-бурукай хъухъ**» («Мафагъим, 160- чин).

Авф б. Малика, Муаз б. Джаррагъа Мугъаммад Пайгъамбардивай ﷺ тлалабналдай: «**Я Аллагъдин Расул! Вуна чун ви шафаатдиз лайихлу ксарикай ая**». И тлалабуниз Пайгъамбарди ﷺ жаваб ганай: «**Зи шафаат гъар са мусурманди къачуда**».

(Гъадис Табранидила чав агакънава).

Лагъанвайдал алава яз, гъар сеферда Мугъаммад Пайгъамбардивай шафаат тлалабайла, ада им къадагъа ва я ширк я лагъаначир. Пайгъамбарди ﷺ вичи ихтияр ганвайдаз ширк лугъуз жеда-ни мегер?!)

Суал: Эхиримжи вахтара Пайгъамбардиз ﷺ салават гъидай-ла, «сайидина» гаф лугъун виже къвезвач, им анжах Аллагъ-Тааладиз хас тир сифет я лугъудайбур пайда хъанва. Абур гъахъ яни?

Жаваб: Икл лугъузвабур шариятдикайни араб члалакай хабар авачирбур я.

Араб члала «сайид» гафуниз са шумуд мана ава. Месела, лукразни адан иесидиз араб члалалди «аль-Габду ва сайидугъу», яни лукл ва адан иеси лугъуда. Гъакл гъульузни араб члала «сайид» лугъун мумкин я. Месела, Къуръанда лагъанва (мана): «Абурал къведални (Юсуфални Зулейхадал – ред.) адан сайид (яни Зулейхадин итим – ред.) ракларал гъалтна» («Юсуф» сура, 25- аят).

Гъакни арабри лап гъурметзавай касдиз «сайид» лугъуда.

Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ, адан патав Сагъд б. Мугъаз атайла, лагъанай: «Куън куъ сайид атайла къарагъ ая». Им Бухаридилай чал агакънавай якъин гъадис я. Гъакни малум я хъи, арабар рахадайла, гъурмет авунин лишан яз, сада садаз «сайид» ва я «сайидат» лугъуда.

Пайгъамбарди несилризни «сайидар» лугъузва.

Идалай гъульузуниз

Пайгъамбардиз «сайид» лугъун къадагъа я гъикл лугъуз жеда? Гъатта жергедин инсандизни кваз «сайид» лугъузвайла. Эгер ансаррин къиле акъвазнавай Сагъд б. Мугъаз Пайгъамбарди ﷺ «сайид» лагъанватла, адаз вичиз, яни Пайгъамбардиз ﷺ вучиз «сайид» лугъуз жедач?

Тирмизидилай атанвай якъин тир гъадисда Мугъаммад Пагъамбарди ﷺ

лугъузва:

«Зун Адам Пайгъамбардин ﷺ несилрин сайид (господин) я, анжах за и кардал дамах ийизвач».

Вири пайгъамбарар Адам пайгъамбардин ﷺ несилдикай я. Абурун виридан сайидни чи рикл алай Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ я. Къияматдин юкъузни ам чи сайид жеда. Амма икарчазгъа Къияматдин юкъуз (гъа жергедай яз динсузризни) якъин жеда.

Ас-Салам-фото

Суал: Муэдзинди азан келайдалай къулухъ Пайгъамбардиз ﷺ виридаз ван къведайвал салават гъун къадагъа (гъарам) яни?

Жаваб: Ваъ, гъарам туш. Азан ягъайдалай къулухъ Пайгъамбардиз ﷺ салават гъун суннат я. И кар азан ягъай касдини адан ван атайбуруни авунакланда. Имам Муслималай атанвай гъакъикъи гъадисда лагъанва:

«Квехъ муэдзиндин азандин ван галукайла, куъне ада вуч лугъузватла гъам тикрар ая, ахпа идалай къулухъ заз салават гъваш ва Аллагъдивай зун патал василат («**Аллагъумма Рабба гъази дагъвати-т-тамматива-с-салати-ль-къаимати...**») тлалаб ая».

Азандилай гъульузуниз муэдзиндини василат келна клан жезва. Винидихъ гъанвай гъадисдай акъазвайвал, василат салаватдилай гъульузуниз келъзава.

Гъаниз килигна, муэдзиндизни азандилай гъульузуниз салават гъун суннат я.

Гъакни салават кевиз келун къадагъа я лугъуз тести-къарун дуъз къвезвач. Вучиз лагъайтла гъадисда ам гъикл келдатла лагъанвач. Гъаниз килигна, салават гъакл яваш, гъакни кевиз сесиналди келиз жеда.

Мадни, кардин метлебувал фикирда къуна, салават кевиз келун меслятни къалур-риз жеда. Месела, эгер са низ ятлани азандин ван атанвачиз хъайитла, салават кевиз келуни и кар рикел хкун мумкин я.

Шариятдин ктабра азандилай къулухъ салават кевиз келуникай бегъемдиз ихтилат авуна.

ПАЙГЪАМБАРДИН ЖЕНГИНИН ЮЛДАШАР

Абдурагъман РАЪФАТ АЛЬ-БАША

Эвел – алатай нумрайра

Тлуфайла вичин ихтилат давамарна: «Бубади фена парталар дегишарна хтана. За ам Исламдин гъавурда туна. Ада ам къабулна.

Ахпа зи патав зи паб агатна. За адаз гъарайна:

- КъекъечI, вун зи паб туш!

- Вуч хабар я, я итим, - гъарай акъатна адай.

- Чун Исламди сад садавай чара ийизва. За ам къабулнава ва Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ гел къуна.

Папа заз лагъана:

- Ви дин зи динни я.

- Алад фена Зу аш-Шарадин целди жув михьи ая. (Зу аш-Шара Давс тайифадин бут тир, адан патавай гзаф ятар физвай – ред.)

- Ваз ви аялрин язух къевезачни Зу аш-Шарадик къагъиз, - гъарай акъатнай папай.

- Вун гъамни галаз вай хъуй, ам са гъаклан къванцин бут я, адавай чаз жедай гъич са пис карни авайди туш.

Зи папа за лагъайвал авуна. Элкъвена хтайла, за ам Исламдин гъавурда туна ва ада ам къабулна.

Ахпа за Ислам къабулуниз виридаз эвер ганай, амма Давс тайифади тади къачузвачир. Анжах Абу Гъуреира Ислам къабулайбурукай сад лагъайди хъана».

* * *

Тлуфайла давамарна:

«Меккеда зун Абу Гъурайрани галаз Аллагъдин Пайгъамбардин ﷺ патав атана. Ада завай хабар къуна:

- Вуч хабарар ава, я Тлуфайл?

За жаваб ганай: «Инсанрин риклер абурувай гъахъ къакъудзавай пердеди клевава. Абурун риклера аллагъсузвал гъалиб хъанва. Давс тайифада явалани муьтлуьгъ туширвал чкъанва...»

Пайгъамбар къарагъна. Дастамаз къачуна хтана, кве гъил виниз хкажна капI ийиз башламишна. Ам акур заз лап кичле хъана. Заз ада Аллагъдивай зи

Тлуфайл ибн Амр ад-Давси

таифадал бедбахтивилер ракъурун тIалабзавайди хъиз авай.

- Гъайиф зи халкъ, - гъарай акъатнай зай.

Амма заз Аллагъдин Расулдин ﷺ сивяй ихътин гафарин ван атана: «Я Аллагъ! Вуна Давс таифа дуьз рекъел гъваш... Я Аллагъ! Вуна Давс таифа дуьз рекъел гъваш... Я Аллагъ! Вуна Давс таифа дуьз рекъел гъваш...».

Ахпа Пайгъамбар ﷺ зи патав атана икI лагъана:

- Ахлад жуван халкъдин патав, адахъ галаз хъуьтуьлдиз рахух ва абуруз Исламдиз эвер це».

* * *

Тлуфайла генани давамарна:

«Давс таифадин патав хтайла, за ара датIана инсанриз Исламдиз эвериз хъана, та Аллагъдин Пайгъамбар ﷺ Медина шегъердиз куьч жедалди. Адалай къулухъ Бадрда, Угъудда ва Хандакъдин женгер кыле фена. Ахпа зун Давс таифадай риклин сидкъидай Ислам къабулнавай къудкъад хизанни галаз Пайгъамбардин ﷺ патав фена. Адаз къадар амачир къван шад хъана ва Гъейбарда кыле феи женгинин нетижада гъиле гъатай трофейрикай чазни пай гана. Чна тIалабнай:

- Я Аллагъдин Пайгъамбар! Вуна чун ви гъар са женгина ви къшундин эрчи пата эцига.

Идалай къулухъ зун гъамиша Пайгъамбардин патав хъана. Мусурманрин къшунри Мекке къурла, за Аллагъдин Расулдивай ﷺ тIалабнай:

- Я Аллагъдин Векил! Вуна заз Амр ибн Гъамама таифади ибадат ийизвай Зу-ль-Кафайн бутдиз цIай ядай ихтияр це».

Ихтияр къачур Тлуфайл са шумуд касни къачуна бут галай патахъ рекъе гъатна. Чкадал агакъайла, инал гзаф инсанар къватI хъанваз хъана. Итимар, папар, аялар, чпин бут кайила, Тлуфайл гъикI жазаламиш жедалта килигиз атанвайбур тир. Амма Тлуфайл виридаз акваз-акваз бутдив агатна ва ам цIай яна кана. Гъа идалди Давс таифада бутпересвилини эхир эциг хъана. Инсанри вирида Ислам къабулна.

Идалай гуьгъуьниз Тлуфайл Аллагъдин Пайгъамбардивай ﷺ, ам рекъидалди, гъич садрани къакъатнач.

Абубакр ﷺ халиф хъайила, Тлуфайла вичин хвани галаз атана халифдиз къуллугъда лагъана кын ганай.

Риддадин женгера (яни Пайгъамбар ﷺ кьейидалай гуьгъуьниз диндилай алатайбурун аксина авур женгер – ред.) абуру къведани вичи вичиз пайгъамбар лугъуз хъайи Мусейлима куькваруни карда иштиракна.

Иемамадиз фидай рекъе Тлуфайлаз ажаиб ахвар акунай. Ада ам вичин женгинин юлдашриз ахъайна:

- Заз ажаиб са ахвар акуна, куьне адаз баян гана кланзава заз, - лагъанай ада абуруз.

- Ваз гъихътин ахвар акуна? – хабар къуна юлдашри.

Тлуфайла жаваб гана:

- Заз жув кыл тунваз акуна. Зи сивяй са нуькI акъатна фена. Са гъихътин ятIани дишегълиди зун вичин руфуна туна. Зи хва Амра вичивай жедайвал клеви заз эверзавай, амма чи арада манийвал арадал атана.

- И ахвар хийирдиз жедайдак чна умуд кутазва, - лагъанай женгинин юлдашри.

Амма Тлуфайла вичи и ахвариз ихътин баян ганай:

- Тунвай кыл – ам атIуда, сивяй акъатай нуькI – им зи руьгъ, зун руфуна тур дишегъли – им зун кучуддай чил, заз эверзавай зи хва - ам женгина вичин ажалдихъ къекъевезва лагъай чIал я. Анжах ам залай гуьгъуьниз телеф жеда.

Иемамда кыле феи женгерикай сада Пайгъамбардин ﷺ женгинин юлдашрикай сад Тлуфайл ибн Амр ад-Давси игитвилелди телеф хъана. Адан хва Амран гъил гъа и женгерикай сада хкатна. Иемамадин чиле бубани вичин гъил туна ам элкъвена Мединадиз хтанай.

* * *

Халиф Умаран ﷺ девирда адан патав Амр атанай. Тлуьн недай вахт атайла, Амр алай чкадила юганачир.

- Вуна вучиз тлуьн незвач, белки ваз ви гъиликай регъуь ятIа, - хабар къунай халифди.

- ГъакI язни я, я муьминрин эмир, - жаваб ганай Амра.

Халифдай гъарай акъатна: «Аллагъдал кын хъуй, вуна и хуьрекдик ви къатI кумачир гъил кутун тавунмаз за адаз гъич гъил яргъи ийидач. Аллагъдал кын хъуй, инал валай гъейри бедендин са чка Женнетда авай са касни алач (адан фикирда авайди Амран къатI хъанвай гъил тир)».

* * *

Вахтар къевез фена. Женгера шагъид яз кьинихъ Амр гъамиша тамарзлу тир. Гъижрадин 15- йисуз Ярмук вацIал кыле феи женгера иштирак авурбурун ам сифте жергейра хъана ва гъа ина шагъид яз телефни хъана.

ТАРИХДИЗ СИЯГЪАТ

Саид-афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Кагъфдин асгъабрикай Къуръандин аятар атай чIавуз Мугъаммад Пайгъамбардиз ﷺ абур акуна клан хъана ва Аллагъдивай а кар тIалабна. Аллагъди адаз и дуьньяда абур аквадач лагъана жаваб гана.

Абурув Аллагъдин дин агакъарун патал къуд асгъаб ракъурун буйругъна. Ракъурдай жуьрени Жабраил малаикди къалурна: вичин гъаба экъяна, гъар пипел са асгъаб ацукъарна ада гаруз эверна. «Сулейман пайгъамбардиз ﷺ хъиз и гар Аллагъ-Таалади ваз муьтлуьгъарнава, – лагъана ада къуд векилдин тIвар къуна – Абу Бакр, Умар, Али ва Абу Зарр.

Ада гъа лагъайвал авуна, адан гъаба къуд векилни алаз лацу циф хъиз лув гана Наджилус дагъ галай патахъ фена.

Кагъфдин асгъабар

(Асгъабу-ль-кагъфи)

Магъарадив агакъайла, абуру цIай къван акъудна ва къенез вил яна. Чара ксар гъисс авур кицI элуькъна, амма векилар Пайгъамбардин ﷺ патавай атанвай чIал чир хъайила, вичин тум къекъуьрна хъиз абуруз къенез гъахъдай ихтияр гана.

Магъарадиз гъахъна абуру мукъув агатна «Ассаламу алейкум» лагъана салам гана.

Аллагъ-Таалади жегъилрин беденра руьгъер хтуна, абуру ахварикай кватайбур хъиз уях хъана салам къуна. Абуруз Аллагъдин Пайгъамбардин ﷺ патайни салам гана, абуру лагъайтIа, ихътин жаваб гана: «Салам ракъурайдалайни, гъайибурулайни Аллагъ рази хъуй». Абуру сада-садахъ галаз ихтилатанра, хъсан межлис тухвана, Пайгъамбар ﷺ ва адан дин

къабулна ва чпин патайни Пайгъамбардиз ﷺ салам ракъурна. Ахпа абур гъа авайвал ярх хъхъана, Аллагъ-Тааладин буйругъдалди абурун руьгъер беденрай экъечI хъувуна. Пайгъамбардин ﷺ женгинин юлдашар магъарадай экъечI хъувуна ва гъа авайвал сивни клеь хъувуна.

Гару абур гъайивал элкъвена хутахни хъувуна.

Хтайла женгинин юлдашри Пайгъамбардиз ﷺ хъайивал вири ахъайна: «Абуру Ислам къабулна, вахъ инанмиш хъана ва чун ви векилар хъунал абур гзаф шад тир, абуру Аллагъ-Тааладиз шукур гъана ва гъадахъ галаз санал вазни салам ракъурна». И хабар ван хъайила, Пайгъамбардиз ﷺ гзаф шад хъана ва вичин уьммет, женгинин юлдашар,

мукъва-къилияр ва вич клани ксарилай гъил къачун патал Аллагъдиз хийирдуьа авуна.

Магъди пайда хъайила, ам абурун патав фида лугъуда, ада салам гайила, Аллагъди абурул чан хкида. И къисадикай лугъузвай къве вариант ава: сад лагъайда лугъузвайвал, абур мад рекъин хъийида, къвед лагъайда – абурукай имамдин куьмекчияр жеда. И кар виридалайни Аллагъдиз хъсан чида.

Акъуллу кас патал ахъайнавай къиса еке тарс я. Амма тек са чирвилер хъун шартI туш, абурухъ крарни хъана кланда.

Къуй Аллагъ-Таалади чун чпин чирвилер крарихъ галаз къадай ксарикай авурай!

Амин!

ИЛИМ ХАЗИНА, АДАН КУЪЛЕГАРНИ ГУЗВАЙ СУАЛАР ВА АБУРУКАЙ ХКУДЗАВАЙ МЕНФЪЯТ Я

Къил акъат тийидай Комитет

9 « Виш процентдин муътлугъвал истемешунни тежедайди чаз чизва, гьикл хьи, Республикади президентдивай вичин гьилик квайбурувай законар члур тавун къадагъа ийиз, я абур къилиз акъудайвални жезвач. Чавай инанмишвилелди а кардикай лугъуз жеда хьи, Дагъустанда муфттидиз муътлугъ тушир я са имам, я туш хьи, исламдин маса регъбер авач. Гъакъикъат лагъайтла, гьалдарзавай, цлуз члем вегъизвайбуру ава. Амай 70% мисклинар Диндин идарадиз муътлугъ тушни? Белки, Комитетдиз муътлугъ ятла?

Я туш хьи, илимдинни практикадин конференциядал хъайи душшудиди (авайвал лагъайтла, ихътин конференцияр экстремизмдиз акси кваллах тухунин карда вичихъ са къуват авачирбуру я. Гъарда вич Президентдин вилик и месэладин рекъерин гъавурда авайди хъиз къалурзава, мад са затлани), Къ.М.Ханбабаева тухвай секцияди Комитет вич тешкилуни макъсадив такъазвайдан гъакъиндай къалабулук кутазва. Жегъил ахтармишзавайбуру, аспирантар руьгъламишдай чкадал, комитетчикри абур атлузва, гаф гузвач, руьгъдай вегъизва гележегда кваллах тавун патал ва чпин фикиррилай артухбуру къабулзавач, рахазвай кас такланарун патал алахъзава. Гъа им яни куь къилин метлеб, жанаби Ханбабаев?

Винидихъ лагъайбуруни ва талгъана амай гзаф фикирарни умумиламишайтла, чавай лугъуз жеда – Комитет, гзаф масабур хъиз, вичихъ авай метлеб вуч ятла тайиндиз чин тийиз, гъар гьилледикди вичихъ авай вуч хъайитлани тестикъиз чалишмиш хъанвайбурукай я.

«Ас-салам» газетдин къуллугъчийрин фикир

ПОДПИСКА-2009

ГЪУЪРМЕТЛУ СТХАЯР ВА ВАХАР!

2009-йис патал подписка эгечна къиле физва. Лезги члалал акъатзавай "Ассалам" газет квевай почтунин отделенийра, районра кваллахзавай чи векилралди ва я редакцияда кхъиз жеда.

Йисан къимет: 165 манат.
Индекс 51395

Гъуьрметлу мусурманар, "Ассалам" газет кхъиз рикелай алудмир!

СУАЛ-ЖАВАБ

Клелзавайбурун суалриз жавабар
ДИУ-дин преподаватель
Ашиков Мегъамедрасула гузва

- Гъуьлуьнни папан арада гъихътин алакъаяр (эдебар) хъана кланда?

Пайгъамбарди ﷺ лагъанва: «Эгер Аллагъдилай гъейри масадаз сужда ийидай ихтияр аваз хъанайтла, за ам папаз вичин гъуьлуьз авун буйругъдай». Маса гъадисрикай сада лагъанва: «Квекай виридалайни хъсанбуру куь папарив виридалайни хъсан эгечлзавайбуру я».

Эдебар гзаф ава, абурукай «Исламская этика» ктабдай клелиз жеда.

- Закат садакьадин ящикдиз вегъейтла жедани?

Малум тирвал, «Садакъа» кхъенвай ящикар чпин хушуналди гъи вахтунда кландатлани гузвай садакъа патал я. Закат лагъайтла, им гъар са мусурмандин ферз я. Гъаниз килигна, ам мисклинин администрациядиз, закат я лагъана къайд авуна тухвайтла жеда.

- Са бязибуру экуьнин куплунал «Кунут» дуьа («Магъдина») клелдай ихтияр авач лугъуз тестикъарзава. Идан гъакъиндай гъадис-затл авани?

Имам Шафидин мазгъабдал бинелмиш хъана лугъуз жеда хьи, «Магъдина» клелун суннатунмуаккад, яни лап важиблу сунна я. Эгер ам рикелай алатайтла, куплуни эхирда, салам гудалди, сагъви-сужда, яни гъалатлдин сужда хъувуна кланда.

- Инсан кьейидалай къулухъ 52-югъ кьейд ийидай ихтияр авани? И юкъуз клелдай дуьа авни?

Шариатди 52 йикъахъ галаз алакълалу са шейни къалурнавач. Дуьадикай рахайтла, адахъ кьенвайди гъамиша муьгътеж я.

- Шикилар члугъазвай кас, эгер ада абурал чан хкун тавуртла, Эхиратда Аллагъ-Таалади жазаламишда лугъудай гъадис ава лугъуз ван атана заз. Иник шикилар язавайбуру (фотоаппаратдин куьмекдалди) акатзавани?

Имам ан-Нававиди ихтилат физвай гъадисдиз баян гузва. Ада тестикъарзавайвал, гъадисда ихтилат ибадат авун патал бутар яратмишзавайбурукай физва. Фотоаппаратдал шикилар язавайбуру ахътинбурун жергедик акатзавач.

Гъуьрметлу газет клелзавайбуру!
Гила куь суалар, теклифар редакциядиз
SMS-рин куьмекдалди 8 903 424 56 35
нумрадиз ракъуриз жедайди чна куь рикел хкизва.

8 928...20

– Суларал, кьенвайди сура твадайла, «Ясин» сура клелзава. Ам клелзавайди чин гъи патахъ элкъвена ацукъна кланда?

Гъи патахъ элкъвена ацукъна кландани жеда

8 928...70

– Куь газетдин твар вучиз «Ассалам» я?

«Ассалам» араб члалай таржума авурла «ислягъвал, сагъ-саламатвал» лагъай члал я. Гъаниз килигна, газетдин тварце виче ам клелзавайбуруз ислягъвал, сагъ-саламатвал клан хъунин, и дуьньядин ва Эхиратдин бедбахтивилерикай хъунин мурад ар ва фикирар ава.

8 928...67

– Мусурман дишегълидиз масадал ашукъ жедай ва дидебубадиз чпин руш гужуналди масадаз гудай ихтияр авани?

Масадал ашукъ хъун къадагъа авунвач, анжах и карда шариатдин истемешунрал амал авуна кланда.

Бубадиз, эгер руш сад лагъай сеферда гъуьлуьз гузватла, адал алуьк тавуна гудай ихтияр ава, амма меслят авун хъсан я.

8 988...44

– Кваллах себеб яз завай вахтунда куплар ийиз жезвач. За вуч авун лазим я – абур нянихъ хъувуна кландани ва я пакагъан йикъл вегъедани?

Вичин вахтунда капл тавун, са куьнизни килиг тавуна, гъар са мусурмандин хиве авай ферз я. Гъатта дяевдин вахтундани, къати женгер фидайла, капл ийидай тегъер ава. Капл маса куплунал хкун (перенос намаза) шариатди сафарда авай (гъалалдин рехъ 83 километрдилай гзаф хъана кланда) касдиз ганвай регъятвал я.

8 928...97

– «Аллагъ, Аллагъ» лугъуз зикир ийидай ихтияр авани?

И суалдиз тамам жаваб чи газетдин алатай йисан 12- нумрадин 3- чина машгъур алим рагъметлу Къурамуьгаммад-гъажи Рамазанова вичин «Вагъабитар вуч ксар я» къил ганвай макъалада ганва. Агъадихъ чна ам тикрар хъйизва.

«Я Къуръанди, я Суннади и кар къадагъа ийизвач. Акси яз, Къуръандани гъадисра и кардин важиблувал къалурзавай чкаяр гзаф ава.

Аллагъ-Таалади Къуръанда лугъузва (мана): «**Вуна Аллагъ жуван кьеняй рикел гъваш**».

Гъа и аятдин эхирда кхъенва (мана): «**Вун Аллагъ рикелай алатайбурун жергедай жемир**» («Аль-Аграф сура, 205- аят).

Винидихъ ганвай аятри чаз Аллагъ рикел гъуниз ва Ам рикелай алуд тавуниз эверзава.

Ибурулай гъейрини Пак Къуръанда Аллагъ рикел гъун (зикир авун) чарасуз тирди лап ачухдиз къалурзавай аятни ава (мана):

«**Вуна ви Реббидин Твар рикел гъваш ва тамандиз гъадахъ элкъуьгъ**» («Аль-Музаммиль сура, 8- аят).

Гъакни Пак Къуръанда ихътин мана авай аят ава: «**Вуна ви Ребби экуьнахъайни нянхъай рикел гъваш**» («Аль-Инсан сура, 25- аят).

И кве аятдай зикир авунин буйругъ авайди ашкара жезва.

Гъа ихътин мана авай аятар Къуръанда мадни ава. 30 томдикай ибарат тир тафсирдин автор Фахруддин ар-Рази кхъизвайвал, «Аллагъ», «Аллагъ» лугъуз зикир «**Ля илягъа илля Ллагъ**» зикирдилайни багъа я.

Рузнама

март

югъ	Пакаман Ас-Субхл	Рагъ экъечл- завай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдан- дин Аль-гласр	Гъетрен Аль- Магъриб	Мисен Аль- глишъа
1	4.47	6.28	12.00	15.06	17.40	19.05
2	4.46	6.26	12.00	15.07	17.41	19.06
4	4.43	6.20	12.00	15.09	17.44	19.09
6	4.39	6.17	12.00	15.10	17.46	19.11
8	4.36	6.15	12.00	15.12	16.49	19.13
10	4.32	6.10	12.00	15.13	16.52	19.16
12	4.29	6.08	12.00	15.15	16.54	19.18
14	4.24	6.05	12.00	15.16	17.56	19.21
16	4.21	6.02	12.00	15.18	17.59	19.24
18	4.18	5.59	12.00	15.19	18.01	19.26
20	4.15	5.56	12.00	15.21	18.03	19.29
22	4.11	5.52	12.00	15.22	18.06	19.31
24	4.07	5.48	12.00	15.22	18.08	19.33
26	4.03	5.43	12.00	15.24	18.11	19.36
28	3.59	5.41	12.00	15.25	18.13	19.38
30	3.54	5.37	12.00	15.25	18.15	19.40

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь".
Газета печатается по согласованию и
одобрению Духовного управления
мусульман Дагестана

Редактор
Зулейха ХАНМЕГЪАМЕДОВА

Канонический редактор
Шамиль ОМАРОВ

Верстка
Асият ХАНОВА

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору
за соблюдением законодательства в сфере
массовых коммуникаций и охране культурного
наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) –
свидетельство о регистрации
ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана
на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Дом печати»
пр. Акушинского, 20 Заказ № _____

Сдано в печать 12 февраля 2009 г.

Тираж 4000 экз.
Адрес редакции:
367015 РД, г. Махачкала,
ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: info@assalam.ru
web: www.assalam.ru